

POP Pankki -ryhmä
PUOLIVUOSIKATSAUS
1.1.–30.6.2020

POP Pankki

SISÄLTÖ

Toimitusjohtajan katsaus.....	3
POP Pankki -ryhmä ja POP Pankkien yhteenliittymä.....	5
Keskeiset tapahtumat ensimmäisellä vuosipuoliskolla.....	6
POP Pankki -ryhmän tulos ja tase.....	8
POP Pankki -ryhmän keskeiset tunnusluvut.....	8
Toimintasegmenttien kehitys.....	9
POP Pankki -ryhmän riskien ja vakavaraisuuden hallinta sekä riskiasema.....	11
POP Pankkien yhteenliittymän vakavaraisuuden yhteenveto.....	14
Loppuvuoden näkymät.....	15
Katsauskauden jälkeiset tapahtumat.....	15
PUOLIVUOSIKATSAUS 1.1.–30.6.2020.....	16
POP Pankki -ryhmän tuloslaskelma.....	16
POP Pankki -ryhmän laaja tuloslaskelma.....	17
POP Pankki -ryhmän tase.....	18
Laskelma POP Pankki -ryhmän oman pääoman muutoksista.....	19
POP Pankki -ryhmän rahavirtalaskelma.....	21
LIITETIEDOT.....	23
LIITE 1 POP Pankki -ryhmä.....	23
LIITE 2 POP Pankki -ryhmän tilinpäätöksen laatimisperiaatteet.....	25
LIITE 3 POP Pankki -ryhmän toimintasegmentit.....	26
LIITE 4 Korkotuotot ja -kulut.....	31
LIITE 5 Palkkiotuotot ja -kulut, netto.....	32
LIITE 6 Sijoitusten nettotuotot.....	33
LIITE 7 Vakuutuskate.....	34
LIITE 8 Rahoitusvarojen ja -velkojen luokittelu.....	35
LIITE 9 Rahoitusvarojen ja -velkojen käyvät arvot sekä arvostusmenetelmät.....	37
LIITE 10 Rahoitusvarojen arvonalentumistappiot.....	41
LIITE 11 Lainat ja saamiset.....	45
LIITE 12 Sijoitusomaisuus.....	46
LIITE 13 Velat luottolaitoksille ja asiakkaille.....	47
LIITE 14 Vakuutusvelka.....	47
LIITE 15 Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat.....	48
LIITE 16 Annetut vakuudet.....	48
LIITE 17 Taseen ulkopuoliset sitoumukset.....	49
LIITE 18 Lähipiiritiedot.....	49

TOIMITUSJOHTAJAN KATSAUS

Alkuvuosi oli POP Pankki -ryhmän historiasa poikkeuksellinen. Koronapandemian leimaama vuosipuolisko mullisti niin markkinat, työelämän kuin kotitalouksien arjen. POP Pankki -ryhmä reagoi nopeasti muuttuneeseen tilanteeseen jatkuvasti päivittyvän strategian ja uudistusohjelman tukemana.

Osallistuimme vahvasti elinkeinoelämälle suunnattuihin tukitoimiin ja helpotimme kotitalouksien tilannetta tarjoamalla lyhennysvapaita, joita myönnettiin alkuvuoden aikana 7 000 kappaletta. Pankkiryhmän 700 työntekijästä yli puolet siirtyi etätöskentelyyn ja onnistui hoitamaan keskeytyksettä asiakkaidemme moninkertaisen yhteydenottomäärän valtaosin verkkotapaamisten avulla.

Haastavista markkinaolosuhteista ja koronapandemian aiheuttamasta talouden epävarmuudesta huolimatta ryhmän luottokanta kasvoi alkuvuoden aikana 3,3 prosenttia 3,8 miljardiin euroon ja talletuskanta 3,8 prosenttia 3,9 miljardiin euroon. Ryhmän maksuvalmius ja vakavaraisuus säilyivät vahvoina. CET1-vakavaraisuus oli katsauskauden päättyessä 19,9 prosenttia.

Asiakasliiketoiminnan tärkeimmät tuottoerät kehittyivät positiivisesti. Korkokate vahvistui 9,9 pro-

senttia ja nettopalkkiotuotot kasvoivat 5,1 prosenttia. Ryhmän muut kuin sijoitusten tuotot kasvoivat yhteensä 8,1 prosenttia.

Koronapandemia aiheutti sijoitusmarkkinoilla jyrkän reaktion maaliskuussa, minkä jälkeen sijoitusten käyvät arvot ovat palautuneet jonkin verran. POP Pankki -ryhmän tulos ennen veroja oli 1,5 miljoonaa euroa, kun se edellisen vuoden vastaavalla ajanjaksoilla oli 18,8 miljoonaa euroa. Tuloksen heikkenemiseen vaikutti pääasiassa sijoitusten negatiiviset arvostukset. Maksuviivästyksissä merkittävää kasvua ei vielä toisen kvartaalin aikana ollut nähtävissä, mutta odotamme koronan negatiivisten vaikutusten tulevan selkeämmin esiin asiakkaiden maksukäyttäytymisessä loppuvuoden aikana.

Vakuutusyhtiön asiakasmäärä kasvoi uuteen ennätykseen 150,3 tuhanteen asiakkaaseen. Yleisen kuluttaja-aktiviteetin laskun myötä maksutulovolyymi laski 7 prosenttia, mutta liikekulusuhde parani. Vahinkomenoon koronaepidemian vaikutukset jäivät vähäisiksi. Vakuutuskate jäi hieman viime vuoden tasosta, mutta kokonaisuutena vakuutustoiminnan tulos vastasi odotuksiamme. Vakuutustoiminnan tulos ilman sijoitusten nettotuottoja oli 0,5 miljoonaa euroa ja tulos ennen veroja oli -0,5 miljoonaa euroa.

POP Pankki -ryhmä vahvisti uuden strategiansa vuoden alussa. Visionamme on olla henkilökohtaisen ja digitaalisen palvelun yhdistävä, parhaan asiakastytyväisyyden sekä nopean päätöksenteon pankki henkilöasiakkaille, pienyrityksille sekä maa-, metsä- ja biotalousyrityksille. Uudistusohjelmamme ytimessä on liiketoiminnan painopisteen siirtäminen kasvualueille, yritysluotonannon vahvistaminen sekä laajamittainen asiakaspalvelutilanteiden digitalisointi.

POP Pankki -ryhmässä oli kesäkuun loppuun mennessä kolme vahvistettua pankkifuusiota. Fuusiot ovat ryhmästrategiamme ytimessä ja niiden myötä eri toimialueille syntyy entistä vahvempia POP Pankkeja. Muutimme keväällä keskusyhteisön nimen POP Pankkikeskukseksi, jatkoimme toimintatapojemme yksinkertaistamista sekä rutiinitoimenpiteiden keskittämistä. Muutoksen myötä POP Pankit ovat voineet keskittyä entistä paremmin asiakastyöhön.

Vaikka korona rajoitti fyysistä asiointia, investoimme sähköisiin kanaviin mahdollistivat sen, että POP Pankkien palvelut ja asiantuntijat ovat olleet koko ajan asiakkaidemme saavutettavissa. Digitaalisten POP VerkkoHetki -asiakastapaamisten määrä kasvoi 250 prosentilla. Helmikuussa aloittanut uusi palvelukeskuksemme rekisteröi yhteydenottoja hetkittäin jopa kolme kertaa ennakkoon arvioitua enemmän. Laajensimme palvelujamme digitaaliseen asuntokauppaan DIASin pankkikumppanina ja lanseerasimme neljä uutta rahastoa mukaan lukien kestävään sijoittamiseen keskittyvän POP Ympäristön.

Yhteisöllisyys ja sen merkitys ovat korostuneet korona-aikana. Talouden elpyminen nojautuu kotitalouksien kuluksen sekä yritysten investointeihin. Alueellisen elinvoimaisuuden rakentamisen edellytyksenä on, että paikallinen pankki on vahva ja toimintakykyinen. Olen ylpeä siitä, miten nopeasti suurilta osin etätöskentelyyn siirtynyt henkilöstömme sopeutui uusiin toimintatapoihin. Tämä viestii vahvaa sitoutumistamme Suomen parhaan asiakaspalvelun tarjoamiseen.

Kiitos asiakkaillemme ja yhteistyökumppaneillemme luottamuksesta meitä kohtaan. Epävarmuuden leimatessa ennusteita voimme yhdessä tehdä tulevaisuudesta suomalaista hyvinvointia tukevan menestystarinan.

Pekka Lemettinen

toimitusjohtaja
POP Pankkikeskus

POP PANKKI -RYHMÄ JA POP PANKKIEN YHTEENLIITTYMÄ

POP Pankki -ryhmä on suomalainen finanssiryhmä, joka tarjoaa vähittäispankkipalveluja henkilöasiakkaille, pienyrityksille, maa- ja metsätalousyrittäjille sekä vahinkovakuutuspalveluja henkilöasiakkaille. POP Pankki -ryhmän tavoitteissa korostuu kannattavan liiketoiminnan lisäksi asiakaskokemuksen kehittäminen. POP Pankki -ryhmällä tarkoitetaan 31.12.2015 syntynyttä uutta juridista kokonaisuutta, jonka muodostavat POP Pankit ja POP Pankkikeskus osk sekä näiden määräysvallassa olevat yhteisöt. POP Pankki -ryhmästä laaditaan IFRS-standardien mukainen tilinpäätös. POP Pankki -ryhmän merkittävimmät asiakasliiketoimintaa harjoittavat yhtiöt ovat:

- 26 POP Pankkikeskus osk:n jäsenosuuspankkia, jotka käyttävät markkinointinimeä POP Pankki
- Bonum Pankki Oyj, joka on POP Pankkien keskusluottolaitos ja POP Pankkikeskus osk:n tytäryhtiö
- Suomen Vahinkovakuutus Oy, joka käyttää aputoiminnimeä POP Vakuutus.

POP Pankit ja Bonum Pankki Oyj ovat POP Pankkien yhteenliittymän keskusyhteisö POP Pankkikeskus osk:n jäsenluottolaitoksia. POP Pankki -ryhmään kuuluvat POP Pankkien yhteenliittymään kuuluvien yhteisöjen lisäksi myös POP Holding Oy ja sen kokonaan omistama Suomen Vahinkovakuutus Oy, jotka eivät ole keskinäisen yhteisvastuun piirissä.

POP Pankki -ryhmän rakenteessa ei ole tapahtunut muutoksia katsauskaudella. POP Pankkiliitto osk:n nimimuutos POP Pankkikeskus osk:ksi rekisteröitiin huhtikuussa. Nimenmuutos on osa POP Pankki -ryhmän uudistusohjelmaa ja terävöittää työnjakoa keskusyhteisön ja pankkien välillä osana keskitettyä palvelutuotantoa ja tuotekehitystä.

Maaliskuussa Sievin Osuuspankin, Tiistenjoen Osuuspankin ja Pohjanmaan Osuuspankin osuuskunnan kokoukset hyväksyivät suunnitelman Sievin Osuuspankin ja Tiistenjoen Osuuspankin sulautumisesta Pohjanmaan Osuuspankkiin. Lisäksi Hannulan Osuuspankin ja Konneveden Osuuspankin osuuskunnan kokoukset päättivät huhtikuussa Hannulan Osuuspankin sulautumisesta Konne-

veden Osuuspankkiin. Molemmat sulautumiset on suunniteltu rekisteröitäväksi 30.9.2020.

Kesäkuussa Kyrönmaan Osuuspankin ja Lapuan Osuuspankin osuuskunnan kokoukset päättivät Kyrönmaan Osuuspankin sulautumisesta Lapuan Osuuspankkiin. Samassa yhteydessä pankin nimi muutetaan Lakeuden Osuuspankiksi. Sulautuminen on suunniteltu rekisteröitäväksi 30.11.2020. Sulautumisten jälkeen POP Pankki -ryhmään kuuluu 22 osuuspankkia.

TOIMINTAYMPÄRISTÖ

Lupaavasti alkanut vuosi 2020 muuttui äkillisesti maailman talouteen vaikuttaneen koronapandemian vuoksi. Koskaan aiemmin talous ei ole supistunut yhtä nopeasti ja pörssiessä nähtiin alkuvuonna koronapandemiasta johtuen poikkeuksellisen suuri kurssilasku ja myös velkikirjojen riskilisät olivat selvässä nousussa. Pandemian tukahduttamiseksi tehdyistä rajoituksista johtunut kuluttajakäyttäytymisen muutos johti useilla toimialoilla yritysten tulovirtojen ehtymiseen ja mittaviin lomautuksiin.

Elvytystoimiin ryhdyttiin laajasti. Alhaisen korkotason ylläpitämisellä ja rahoituksen hyvällä saatavuudella Euroopan keskuspankki (EKP) on pyrkinyt osaltaan tukemaan investointien ja kulutuksen kehittymistä. Koronakriisin aikana EKP on julkaisut mittavia osto-ohjelmien laajennuksia. Lisäksi EKP on tarkistanut keskuspankkirahoituksessa käytettävien vakuuksien kelpoisuusvaatimuksia ja ehtoja. Pörssikurssit vastasivat toimenpiteisiin korjaantuen verrattain nopeasti lähes romahdusta edeltäneelle tasolle.

Suomen talouteen koronan isku on toistaiseksi ollut pienempi kuin useimpiin Länsi-Euroopan maihin. Meillä talouteen vaikuttavat rajoitukset ovat olleet lievempiä eikä täällä ole suljettu laajasti teollisuuden tuotantolaitoksia tai rakennustyömaita. Maatalouden yleistilanne on viime vuosina ollut haastava, mutta ympäristökysymysten kasvava painoarvo tukee edelleen metsä- ja biotalouden kehittymistä. Koronan vaikutukset maatalouteen ovat jäämässä kokonaistasolla vähäisik-

si. Sen sijaan palvelualaan koronarajoitukset iski-
vät merkittävässä määrin, eniten lomautuksia on
kirjattu matkailu- ja ravintola-alalla. Vaikka lunta
riitti kotimaisissa talvilomakohteissa, taloudelli-
sesti tärkeää matkailusesonkia ei päästy hyödyn-
tämään globaalien matkustusrajoitusten vuoksi.

Koronalla ei näytä olleen tällä katsantokaudella
huomattavia vaikutuksia suomalaisten talouteen.
Palkkasummassa on näkynyt selkeää pudotus-
ta vasta huhtikuussa. Julkiset tuet ovat auttaneet
kompensoimaan osaa tulojen menetyksistä ja pi-
tävät yllä kuluttajien ostovoimaa. Matala korkota-
so sekä kuluttajahintojen lasku huhti–toukokuus-
sa ovat helpottaneet kotitalouksien tilannetta.
Kuluttajien odotukset omasta ja valtion taloudesta
ovat kuitenkin heikentyneet keväällä voimak-
kaasti. Työttömyyden lisääntyminen on vahvasti
riippuvainen talouden yleisestä elpymisvauhdista
ja kuluttajakäyttäytymisen palautumisesta.

Tänä vuonna ennustetaan bkt:n poikkeukselli-
sen suurta laskua viime vuoteen verrattuna, mut-
ta laskun suuruutta ja Suomen taloudelle koituvia
negatiivisia vaikutuksia on poikkeuksellisen vaikea
ennakoida. Riski ennakoidun talouden toipumi-
sen siirtymisestä on lisääntynyt koronapandemian
maailmanlaajuisen kehityksen vuoksi. Toistaiseksi
pankkitoimialan luottoriskeihin liittyvät tunnuslu-
vut ovat kuitenkin pandemiaa edeltävällä tasolla.

KESKEISET TAPAHTUMAT ENSIMMÄISELLÄ VUOSIPUOLISKOLLA

POP PANKKI -RYHMÄN STRATEGIA VAHVISTETTIIN

POP Pankki -ryhmän päivitetty, jatkuvasti päivi-
tettävän tilannekuvan tukema strategia ja uudis-
tusohjelma hyväksyttiin tammikuussa. POP Pan-
kit jatkavat edelleen vahvaa panostusta digitaalisiin palveluihin. POP Pankkikeskus on sitoutunut tukemaan ja nopeuttamaan pankkien fuusioita, joilla tavoitellaan vahvempia alueellisia pankkeja tukemaan paikallisen talouden kehitystä. Lisäksi ryhmän sisäistä tehokkuutta on lisätty keskittämällä toimintoja keskusyhteisölle. Osana strategiaprosessia on aloitettu vaihtoehtojen arvioin-

ti jälleenrahoituslähteiden monipuolistamiseksi edelleen. Yhtenä vaihtoehtona on oman kiinnitys-
luottopankkiliiketoiminnan aloittaminen 2021.

Uusi, kaikkia ryhmän pankkeja palveleva palvelu-
keskus aloitti toimintansa helmikuussa. Palvelu-
keskus avustaa pankkeja erilaisissa palvelupro-
sesseissa. Asiakkaiden yhteydenottojen määrä
on ylittänyt ennakkoarviot, mikä osittain selittyi
asiakasliikenteen ohjautumisesta sähköisiin ka-
naviin koronan vuoksi.

POP Pankkien yhteenliittymän keskusyhteisön
POP Pankkiliitto osk:n nimi muutettiin toukokuus-
sa POP Pankkikeskus osk:ksi. Nimiuudistus sel-
keyttää osaltaan terävöitettyä työnjakoa POP
Pankkikeskuksen sekä alueellisesti toimivien POP
Pankkien välillä.

KORONAPANDEMIAN VAIKUTUS LIKETOIMINTAAN

Koronapandemia asiointirajoituksineen vaikut-
ti laina- ja pääomamarkkinoiden toimintaan mer-
kittävästi. Lainanlyhennysvapaiden kysyntä kasvoi
keväällä moninkertaiseksi tavanomaiseen tasoon
nähdessä, mutta tilanne tasaantui alkukesästä. Ly-
hennysvapaita myönnettiin noin seitsemän tuhatta
kappaletta ja yli kolme neljäsosaa lyhennysva-
paista myönnettiin henkilöasiakkaille. Keskimää-
rin lyhennysvapaat kestävät viisi kuukautta. Pan-
demian aiheuttamat reaktiot markkinoilla laskivat
pankki- ja vakuutusliiketoiminnan sijoitusomai-
suuden käypiä arvoja ja vaikuttivat rahoituksen
hintaan sekä saatavuuteen pääomamarkkinoilta.

Ryhmän maksuvalmius säilyi hyvänä pääoma-
markkinoiden epävakaudesta huolimatta. Bo-
num Pankki Oyj laski liikkeelle kevään aikana kaksi
seniorjoukkovelkakirjalainaa. Kesäkuussa Bonum
Pankki Oyj osallistui Euroopan keskuspankin TLT-
RO III -rahoitusoperaatioon.

Korona rajoitti jossain määrin konttoreiden auki-
oloaikoja, mutta digitaalisten tuote- ja palveluin-
vestointien vuoksi POP Pankeissa pystyttiin tar-
joamaan pankki- ja asiantuntijapalveluja keskey-
tyksettä muun muassa verkkotapaamisissa. Ver-
kossa toimivan vahinkovakuutusyhtiön palvelujen
saatavuuteen koronalla ei ollut merkittävää vaiku-

tusta. Ryhmässä siirryttiin maaliskuussa kansallisten suositusten myötä laajasti etätöskentelyyn.

Luottokannan laadussa ei havaittu vielä alkuvuoden aikana suuria muutoksia ja luottoriskiasema säilyi hyvänä. Riskiaseman kehittyminen on sidoksissa pandemiatilanteen kehitykseen ja sen taloudellisiin vaikutuksiin. Ryhmällä on vahva vakavaisuus ja maltillinen riskiasema.

ENTISTÄ NOPEAMPAA PALVELUA LAAJEMMALLA TUOTEVALIKOIMALLA

Pankki- ja asiakaspalvelun laajamittainen digitalisointi on POP Pankki -ryhmän uuden strategisen muutosohjelman keskeisiä osa-alueita. Ryhmän mobiilisovelluksen, POP Mobiilin, käyttäjämäärä on kasvanut tasaisesti ja katsauskauden lopulla mobiilipankin käyttäjien määrä oli jo noin puolet kaikista verkko- ja mobiilipankkikäyttäjien yhteismäärästä. Mobiilipankin käyttäjistä melkein puolet käyttävät sovellusta päivittäin ja siitä on muodostunut lyhyessä ajassa pääasiallinen päivittäisasiointin väline. Myös viime vuoden lopulla lanseerattu rahastomerkitäomaisuus on otettu hyvin vastaan ja merkintöjen määrä mobiilissa on jatkunut tasaisena huolimatta sijoitusmarkkinoiden heilunnasta. Mobiilipankkisovelluksen kehittäminen on jatkunut suunnitellusti ja sovellukseen on tuotu kuluineen kevään aikana lukuisia uusia ominaisuuksia.

Digitaalista asiointia on helpotettu ottamalla sähköinen allekirjoitus entistä laajemmin käyttöön koko tuoteportfoliossa. Lisäksi POP Pankkien sähköisessä asiakastapaamisessa, POP Verkkohetkessä, voidaan nyt perustaa uusia asiakkuuksia ja hoitaa näiden pankkipalveluja. POP Pankkien asiakastapaamiset ovatkin siirtyneet vahvasti verkkoon. POP Verkkohetkiä järjestettiin katsauskauden toisella neljänneksellä moninkertaisesti enemmän kuin ensimmäisellä neljänneksellä.

Kesäkuussa POP Pankit liittyivät digitaalisen asuntokaupan DIAS-kaupankäyntijärjestelmään. DIAS kokoaa yhteen asuntokaupan kaikki osapuolet ja mahdollistaa asunnon ostamiseen ja myymiseen täysin sähköisesti. Digitaalisten palveluprosessien laajentamiseksi POP Pankki -ryhmä on aloittanut sähköisen asuntolainalupauksen pilotoinnin. Tavoitteena on ottaa palvelu käyttöön kaikissa POP Pankeissa vuoden loppuun mennessä.

POP Pankkien tuotetarjoama täydentyi kevään aikana uusilla varainhoidon ja säästämien palveluilla niin henkilö- kuin yritysasiakkaille. Lisäksi rahastovalikoimaan lisättiin uusi kestävän kehityksen tukemiseen keskittyvä POP Ympäristö -sijoitusrahasto.

Ensimmäisen vuosipuoliskon aikana vuonna 2019 käynnistyneet uuden pankkijärjestelmän palveluja tuotealueiden määrittelyt etenivät. Uuden pankkijärjestelmän toimittaa Oy Samlink Ab.

LUOTTOLUOKITUKSET

S&P Global Ratings (S&P) säilytti toukokuussa Bonum Pankki Oyj:n pitkäaikaisen investointitason (investment grade) luottoluokituksen tasolle BBB ja lyhytaikaisen luottoluokituksen tasolle A-2. Näkymät muuttuivat negatiiviseksi koronapandemian aiheuttamasta taloudellisesta epävarmuudesta johtuen. Näkymien heikentyminen koski kaikkia Suomessa toimivia pankkeja ja perustui luottoluokittajan arvioon Suomen talouden kyvystä palautua pandemiasta.

POP PANKKI -RYHMÄN TULOS JA TASE

POP PANKKI -RYHMÄN KESKEISET TUNNUSLUVUT

Keskeiset tuloslaskelman erät (1 000 euroa)	1.1.–30.6.2020	1.1.–30.6.2019	1.1.–31.12.2019
Korkokate	36 937	33 622	69 318
Palkkiotuotot ja -kulut netto	15 801	15 031	30 013
VakuutusKate	5 149	5 379	10 913
Sijoitusten nettotuotot	-5 670	10 710	15 588
Henkilöstökulut	-21 200	-20 958	-42 843
Liiketoiminnan muut kulut	-26 454	-26 177	-47 927
Rahoitusvarojen arvonalentumiset	-3 695	1 050	-6 528
Tulos ennen veroja	1 544	18 808	26 150

Keskeiset tase-erät (1 000 euroa)	30.6.2020	30.6.2019	31.12.2019
Luottokanta	3 756 935	3 556 718	3 635 488
Talletuskanta	3 887 484	3 699 965	3 746 305
Vakuutusvelka	44 130	38 013	38 606
Oma pääoma	502 251	500 930	508 435
Taseen loppusumma	4 868 157	4 483 381	4 535 557

Tunnusluvut	30.6.2020	30.6.2019	31.12.2019
Kulu-tuottosuhde	90,8 %	74,2 %	75,1 %
Kokonaispääoman tuotto, ROA %	0,0 %	0,7 %	0,5 %
Oman pääoman tuotto, ROE %	0,4 %	6,1 %	4,3 %
Omavaraisuusaste, %	10,3 %	11,2 %	11,2 %
Ydinvakavaraisuussuhde, (CET1) %	19,9 %	20,3 %	19,8 %
Vakavaraisuussuhde, (TC) %	20,1 %	20,5 %	19,9 %

Tunnuslukujen laskentakaavat on esitetty POP Pankki -ryhmän toimintakertomuksen ja yhdistellyn IFRS-tilinpäätöksen 31.12.2019 sivuilla 21–22.

POP PANKKI -RYHMÄN TULOSKEHITYS (VERTAILUKAUSI 1.1.–30.6.2019)

POP Pankki -ryhmän tulos ennen veroja oli 1,5 miljoonaa euroa, kun se edellisellä kaudella oli 18,8 miljoonaa euroa. Katsauskauden tulos oli 1,1 (15,1) miljoonaa euroa.

Koronapandemian aikaansaamat markkinareaktiot heikensivät huomattavasti ryhmän sijoitusten tuottoja, minkä vuoksi liiketoiminnan yhteensä lasketut tuotot laskivat 17,0 prosenttia 57,2 (68,8) miljoonaan euroon. Korkokate kuitenkin vahvistui 9,9 prosenttia 36,9 (33,6) miljoonaan euroon, kun luottokanta kasvoi ja varainhankinnan kustannuk-

set alenivat. Korkotuottoja kertyi katsauskaudelta yhteensä 39,5 (38,1) miljoonaa euroa ja korkokuluja 2,5 (4,5) miljoonaa euroa. Palkkiotuottojen ja -kulu-
jen nettomäärä kasvoi hieman edellisvuodesta ja oli 15,8 (15,0) miljoonaa euroa.

Sijoitusten nettotuotoista kertyi tappiota 5,7 miljoonaa euroa, kun edellisvuonna tuottoja kertyi 10,7 miljoonaa euroa. Alkuvuoden aikana kirjattujen arvostusvoittojen ja -tappioiden yhteismäärä oli -6,9 (6,2) miljoonaa euroa. Vakuutuskate oli lähes edellisvuoden tasolla 5,1 (5,4) miljoonaa euroa. Liiketoiminnan muut tuotot olivat 4,9 (4,1) miljoonaa euroa.

Liiketoiminnan yhteenlasketut kulut kasvoivat 1,6 prosenttia 51,9 (51,1) miljoonaan euroon. Henkilöstökulut olivat 21,2 (21,0) miljoonaa euroa ja liiketoiminnan muut kulut 26,5 (26,2) miljoonaa euroa. Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä olivat 4,2 (4,0) miljoonaa euroa.

Rahoitusvarojen arvonalentumistappioita kirjattiin 3,7 miljoonaa euroa, kun vertailukaudella arvonalentumistappioita tuloutettiin nettomääräisesti yhteensä 1,1 miljoonaa euroa. Arvonalentumistappiot muodostuvat saamisista ja saamistodistuksista kirjattavien odotettavissa olevien luottotappioiden muutoksesta sekä toteutuneista luottotappioista. Katsauskaudella odotettavissa olevien luottotappioiden määrä kasvoi 1,3 (-2,1) miljoonaa euroa ja lopullisia luottotappioita kirjattiin 2,4 (1,0) miljoonaa euroa.

POP PANKKI -RYHMÄN TASE (VERTAILUTIETO 31.12.2019)

POP Pankki -ryhmän tase oli katsauskauden päättyessä 4 868,2 (4 535,6) miljoonaa euroa. Ryhmän luottokanta kasvoi katsauskaudella 3,3 prosenttia ja oli 3 756,9 (3 635,5) miljoonaa euroa. Talletukset kasvoivat alkuvuoden aikana 3,8 prosenttia 3 887,5 (3 746,3) miljoonaan euroon.

POP Pankki -ryhmän oma pääoma oli katsauskauden lopussa 502,3 (508,4) miljoonaa euroa. POP Pankit ovat päättäneet maksaa osuuspääomalle korkoja vuodelta 2019 yhteensä 1,3 (1,2) miljoonaa euroa. Pankit ovat siirtäneet osan osuuspääomien korkojen maksuista Finanssivalvonnan suosituksen mukaisesti 1.10.2020 jälkeen. Raportointikauden päättymisen jälkeen Finanssivalvonta on pidentänyt

voitonjakosuosituksen voimassaoloaikaa 1.1.2021 saakka, mikä voi vaikuttaa korkojen maksuajan kohtaan. Jäsenosuuksien lisäksi POP Pankit ovat laskeneet liikkeeseen POP Osuuksia. POP Osuus on osuuskuntalain mukainen sijoitus osuuspankin omaan pääomaan. POP Pankit ovat laskeneet liikkeeseen POP Osuuksia yhteensä 55,6 (57,3) miljoonaa euroa. POP Pankkien kansallisissa tilinpäätöksissä omaan pääomaan luettavat lisäosuudet 18,0 (18,0) miljoonaa euroa luokitellaan IFRS-periaatteiden mukaisesti vieraaseen pääomaan ja lisäosuuksille maksettavat korot jaksotetaan korkokuluihin. POP Pankkien osuuspääoma oli katsauskauden päättyessä yhteensä 65,1 (66,7) miljoonaa euroa.

TOIMINTASEGMENTTIEN KEHITYS

POP Pankki -ryhmässä liiketoimintaa seurataan kahdella toimintasegmentillä: pankkitoiminta ja vakuutustoiminta.

PANKKITOIMINTA

POP Pankki -ryhmän pankkitoimintasegmentin muodostavat vähittäispankkitoimintaa harjoittavat POP Pankit ja niiden keskusluottolaitoksena toimiva Bonum Pankki Oyj. POP Pankeilla oli katsauskauden lopussa 248,4 tuhatta asiakasta (vuoden 2019 lopussa 252,0 tuhatta asiakasta). Asiakkaista 85,5 (85,3) prosenttia on henkilöasiakkaita, 8,5 (8,5) prosenttia yrityksiä ja 2,9 (3,0) prosenttia maa- ja metsätalousasiakkaita. Asiakkaista 89,5 (89,3) tuhatta oli katsauskauden lopussa myös POP Pankkien jäseniä. POP Pankeilla oli katsauskauden lopussa 76 konttoria ja palvelupistettä.

POP Pankki -ryhmässä keskityttiin loppuvuodesta 2019 ja alkuvuodesta 2020 myynnin johtamisen kehittämiseen. Ryhmän palkkiotuotot ja luottokanta olivatkin merkittävässä kasvussa ennen koronapandemian alkua. Pandemia hidasti kuitenkin huomattavissa määrin taloudellista aktiivisuutta Suomessa, minkä vuoksi sekä palkkiotuotot että luottokannan kasvu tasaantuivat katsauskauden loppua kohden.

Ryhmän jo jonkin aikaa käynnissä ollut vahva panostus digitalisaatioon mahdollisti sen nopean reagoinnin koronapandemian vaatimiin erityistoimenpiteisiin. POP Pankit pystyivät jatkamaan keskey-

tyksettä päivittäispalvelujen tarjoamista sekä ohjaamaan asiakastapaamiset verkkoon POP Verkkohetki -istuntoja hyödyntäen.

Ryhmässä jatkettiin pankkitoiminnan tuotevalikoiman uudistamista erityisesti säästämisen tuotteiden osalta tuomalla myyntiin uusia varallisuudenhoitoratkaisuja niin henkilöasiakkaille kuin yrityksille. Samalla saatiin päätökseen jo useamman vuoden kestänyt tuoteyhteistyöhanke, jolla oli vaikutusta POP Pankkien tuoteyhtiökumppaneihin.

PANKKITOIMINNAN TULOS (VERTAILUKAUSI 1.1.–30.6.2019)

Pankkitoiminnan tulosta rasitti sijoitusten heikentyneet tuotot. Tulos ennen veroja oli 1,3 (17,1) miljoonaa euroa. Pankkitoiminnan kulu-tuottosuhteeksi muodostui 90,3 (73,6) prosenttia.

Pankkitoiminnan tuotot supistuivat 15,4 prosenttia ja olivat yhteensä 53,3 (62,9) miljoonaa euroa. Korokate vahvistui vertailukaudesta ja oli 36,7 (33,4) miljoonaa euroa ja myös palkkiotuotot kasvoivat 16,0 (15,3) miljoonaan euroon. Pankkitoiminnan sijoitusten tuotot olivat negatiivisista arvonmuutoksista johtuen -4,3 (10,2) miljoonaa euroa. Liiketoiminnan muut tuotot olivat 4,9 (4,0) miljoonaa euroa.

Pankkitoiminnan kulut kasvoivat 2,9 prosenttia ja olivat yhteensä 48,3 (47,0) miljoonaa euroa. Pankkitoiminnan henkilöstökulut pienentyivät 15,1 (15,3) miljoonaan euroon, mutta liiketoiminnan muut kulut kasvoivat ja olivat 30,9 (29,3) miljoonaa euroa. Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä olivat edellisvuoden tasolla 2,4 (2,4) miljoonaa euroa.

Rahoitusvaroista kirjattiin arvonalentumisia katsauskaudella 3,7 (-1,1) miljoonaa euroa. Arvonalentumisten kasvuun vaikutti lainakannan kasvun lisäksi koronapandemiasta johtunut yleinen talouskasvunäkymien heikentyminen. Lainasaamisiin ja taseen ulkopuolisiin luottolupauksiin kohdistuvat odotettavissa olevien luottotappioiden määrä kasvoi katsauskaudella 0,6 (-2,0) miljoonaa euroa 35,1 (34,5) miljoonaan euroon. Saamistodistuksiin kohdistuvat odotettavissa olevat luottotappiot kasvoivat katsauskaudella 0,8 miljoonaa euroa ollen 2,4 (1,6) miljoonaa euroa. Muutoksen taustalla oli ensisijaisesti liikkeeseenlaskijoiden luottoluokitusten yleinen hei-

kentyminen tai yksittäisten vastapuolten heikentynyt taloudellinen tilanne.

Odotettavissa olevien luottotappioiden laskennassa käytettyä makroekonomista ennustetta heikennettiin heijastamaan Suomen olennaisesti heikentynyttä lyhyen aikavälin talouskasvunäkymää. Laskentaparametrin muutoksella oli vaikutusta ensisijaisesti odotettavissa olevien tappioiden laskennan vaiheisiin 1 ja 2 luettuihin saamisiin kohdistuviin varauksiin. Muutos kasvatti raportoituja odotettavissa olevia luottotappioita 0,7 miljoonaa euroa. Koronapandemian aiheuttaman taloudellisen epävarmuuden johdosta kirjattiin lisäksi johdon harkintaan perustuva 0,8 miljoonan euron ylimääräinen luottotappiovaraus, joka kohdistui lainasaamisiin ja saamistodistuksiin. Johdon arvion mukaan joidenkin asiakkaiden taloudellinen tilanne on heikentynyt lyhennysvapaan aikana koronapandemian vuoksi. Tähän perustuen johto arvioi luottoriskin kasvaneen ja päätti kirjata harkintaan perustuvan lisävarauksen, jota ei vielä pystytä kohdistamaan sopimustasolla.

Lopullisten luottotappioiden osuus arvonalentumistappioiden nettolisäyksestä alkuvuonna oli 2,4 (1,0) miljoonaa euroa.

PANKKITOIMINNAN VARAT JA VELAT (VERTAILUTIETO 31.12.2019)

Pankkitoiminnan varat kasvoivat alkuvuonna 7,2 prosenttia ollen katsauskauden lopussa 4 887,5 (4 558,9) miljoonaa euroa. Pankkitoiminnan luottokanta kasvoi katsauskaudella 3,3 prosenttia 3 759,0 (3 637,6) miljoonaan euroon. Henkilöasiakkaille myönnettyjen luottojen osuus luottokannasta oli 67,0 (67,1) prosenttia, yritysten osuus 17,3 (17,5) prosenttia ja maatalousyrittäjien osuus 15,7 (16,0) prosenttia. Talletuskanta kasvoi 3,7 prosenttia ja oli katsauskauden päättyessä 3 891,3 (3 751,7) miljoonaa euroa.

VAKUUTUSTOIMINTA

POP Pankki -ryhmän vakuutustoimintasegmentin muodostaa Suomen Vahinkovakuutus Oy. Suomen Vahinkovakuutus Oy:n asiakasmäärä kasvoi katsauskauden alun 143,0 tuhannesta asiakkaasta 150,3 tuhanteen asiakkaaseen. Yhtiö sai uusia vakuutusasiakkaita alkuvuoden aikana keskimäärin 3 500 kuukaudessa. Alkuvuoden aikana vakuutustoimin-

nan liikekulusuhde parani merkittävästi vuoden taiseksesta erityisesti myynnin toimintamallimuutosten ansiosta. Yhtiössä kehitettiin myös korvauskäsittelyn toimintamalleja ja järjestelmävalmiuksia, sekä tuotteiden hinnoitteluvaihtoehtoja ja otettiin käyttöön yhtiön oma asiakkuudenhallintajärjestelmä.

Koronaviruspandemian aiheuttamat markkinareaktiot vaikuttivat erityisesti vakuutusyhtiön sijoitusomaisuuden arvostuksiin niitä laskevasti. Vakuutus toiminnan maksutulovolyymit laskivat toisen kvartaalin aikana noin 7 prosenttia vuoden takaisesta, mikä suurelta osin johtui pandemian ja sitä seuranneiden poikkeusolojen vaikutuksesta. Vahinkomeren koronapandemialla ei ole ollut suurempaa vaikutusta. Digitaalisesti toimivan yhtiön jake-lukanaviin ja asiakaspalveluun pandemialla ei ollut suurta vaikutusta ja yhtiön etätyöskentelyvalmiudet ovat olleet hyvät.

VAKUUTUSTOIMINNAN TULOS (VERTAILUKAUSI 1.1.–30.6.2019)

Katsauskauden tulos ennen veroja oli -0,5 (0,6) miljoonaa euroa. Tulokseen vaikuttivat negatiivisesti sijoitustoiminnan heikko alkuvuoden tulos ja kesäkuussa tehdyt vastuuvelan laskentaperusteiden muutokset, jotka heikensivät vakuutuskatetta. Vakuutus toiminnan vahinkosuhte heikkeni hieman ol-len 75,0 (73,6), mutta liikekulusuhde parani 4,3 prosenttiyksikköä ja oli 24,5 (28,8).

Vakuutuskatteeksi muodostui 5,1 (5,4) miljoonaa euroa, jossa heikennystä edellisvuodesta oli 4,3 prosenttia. Vakuutusmaksutulo (brutto) laski vertailukaudesta 1,8 prosenttia 24,9 (25,3) miljoonaan euroon ja korvauskulujen yhteismäärä 15,4 (15,0) miljoonaa euroa oli 2,7 prosenttia korkeampi kuin vertailukaudella. Vakuutus toiminnan sijoitusten nettotuotot laskivat huomattavasti ja olivat -1,0 (0,8) miljoonaa euroa.

VAKUUTUSTOIMINNAN VARAT JA VELAT (VERTAILUTIETO 31.12.2019)

Vakuutus toiminnan varat kasvoivat 6,1 prosenttia 75,2 (70,9) miljoonaan euroon. Vakuutusvelan määrä oli kauden päättyessä 44,1 (38,6) miljoonaa euroa. Vahinkovakuutus toiminnan velat olivat yhteensä 47,4 (43,9) miljoonaa euroa.

POP PANKKI -RYHMÄN RISKIEN JA VAKAVARAIKUUDEN HALLINTA SEKÄ RISKIASEMA

POP Pankkien riskienhallinnan sekä vakavaraisuuden hallinnan tavoitteet, periaatteet ja organisointi on kuvattu POP Pankki -ryhmän tilinpäätöksen 2019 liitteessä 4. Katsauskaudella ei ole tehty olennaisia muutoksia tilinpäätöksessä kuvattuihin tavoitteisiin, periaatteisiin tai organisointiin.

PANKKITOIMINNAN RISKIT

LUOTTORISKI

Pankkitoiminnan luottoriskiasema säilyi vakaana ja riskitasoltaan maltillisena, vaikka koronapandemiaan liittyvä epävarmuus ja luotettavan tiedon rajallinen saatavuus asettavat poikkeuksellisen haasteen luottoriskiaseman valvontaan. Lyhennysvapaita hakeneiden asiakkaiden määrä kasvoi koronatilan-teen johdosta, mutta erääntyneiden saamisten tunnusluvut säilyivät edelleen maltillisella tasolla. Henkilöasiakkaille myönnettävien luottojen osuus luottokannasta pysyi vuodenvaihteen tasolla, kun taas yritysasiakkaille myönnettävien luottojen osuus kasvoi hieman. Odotettavissa olevien luottotappioiden (ECL) määrä kasvoi vuodenvaihteen tasosta.

Luottokanta kasvoi vuodenvaihteesta 3,3 prosenttia 3 756,9 (3 635,5) miljoonaan euroon. Pääosa luotonnasta kohdistuu vähäriskiseen henkilöasiakasluototukseen.

POP Pankkien yhteenliittymän yli 90 päivää erääntyneenä olleet saamiset olivat 0,98 (0,80) prosenttia luottokannasta. Yhteenliittymän 30–90 päivää erääntyneenä olleet saamiset olivat toisen vuosineljänneksen lopussa 0,54 (0,42) prosenttia luottokannasta. Lainoihin ja saamisiin sekä taseen ulkopuolisiin lainalupauksiin kohdistuvat odotettavissa olevat luottotappiot (ECL) kasvoivat 1,7 prosenttia päättyen 35,1 (34,5) miljoonaan euroon.

POP Pankkien yhteenliittymän toimiala- ja asiakasriskit ovat hajautuneita. Toisen vuosineljänneksen lopussa yhteenliittymällä oli yksi asiakaskokonaisuus, jonka kokonaisvastuut ylittivät 10 prosenttia yhteenliittymän omista varoista ja luokitellaan näin ollen suureksi asiakasriskiksi EU:n vakavaraisuusasetuksen 392 artiklan mukaan. Asiakaskokonaisuus kuuluu POP Pankki -ryhmään.

Luottoriskin seuranta perustuu järjestämättömien saamisten, maksuviivästymien ja lainanhoitojous-tojen jatkuvaan seurantaan sekä luottosalkun laadun seurantaan. Odotettavissa olevien luottotap-pioiden (ECL) laskentaperiaatteiden validointi sekä muutosten seuranta ja analysointi on olennainen osa luottoriskin hallintaa.

LIKVIDITEETTIRISKI

POP Pankki -ryhmän maksuvalmiusasema säilyi katsauskauden aikana vahvana. Lyhytaikaista likvi-diteettiasemaan seurataan maksuvalmiisuuden ns. Liquidity Coverage Ratio (LCR) -vaateella, jonka osalta tunnusluvun on oltava vähintään 100 prosenttia. Yhteenliittymän LCR-suhdeluku 30.6.2020 oli 186 (136) prosenttia. POP Pankkien yhteenlii-tyksellä oli 30.6.2020 LCR-kelpoisia likvidejä varoja ennen arvonelekkauksia 496,2 (338,2) miljoonaa eu-roa, joista 48,6 (11,8) prosenttia oli käteistä ja kes-kuspankkisaatavia, 45,9 (86,6) prosenttia likvidejä, tason 1 arvopapereita ja 5,5 (1,6) prosenttia tason 2 arvopapereita. Myös POP Pankki -ryhmän rahoi-tusasema säilyi vahvana katsantokauden aikana. Talletusten osuus luottokannasta pysyi korkeal-la tasolla ja talletusten kokonaismäärä kasvoi 3,8 prosenttia raportointiperiodilla. Keskusluottolaitos Bonum Pankki Oyj:n joukkovelkakirjaohjelmasta oli liikkeeseenlaskettuna 200 miljoonaa euroa, joista katsauskauden aikana laskettiin liikkeeseen uudet 50 ja 55 miljoonan euron vakuudettomat seniorlai-nat. Bonum Pankki Oyj:n sijoitustodistusohjelmas-ta oli liikkeeseenlaskettuna 52 (15) miljoonaa euroa. Lisäksi Bonum Pankki Oyj:llä on 35 miljoonan euron lainaohjelma Pohjoismaiden Investointipankki NIB:n kanssa. Kesäkuussa Bonum Pankki Oyj osallistui ensimmäistä kertaa Euroopan keskuspankin TLTRO III -rahoitusoperaatioon 50 miljoonalla eurolla.

MARKKINARISKI

Pankkitoiminnan merkittävin markkinariski on rahoitustaseen korkoriski, jota seurataan ja rajoite-taan sekä nykyarvomenetelmän että tulariskimal-lin kautta. Korkoriskiä syntyy jäsenluottolaitosten rahoitustaseista, jotka koostuvat anto- ja ottolai-nauksesta, markkinaehtoisesta jälleenrahoitukses-ta sekä sijoitus- ja likviditeettisalkuista. Yhteen-liittymän korkoriskiasema on maltillinen suhteessa sille asetettuihin rajoihin.

Sijoitustoiminnan markkinariskiä rajoitetaan omai-suusluokkien allokaation kautta ja vastapuolitain asetettavilla riskirajoilla. Jäsenluottolaitosten liike-toimintaan ei lähtökohtaisesti kuulu kaupankäynti omaan lukuun tai asiakaskaupankäynti, vaan sijoi-tustoiminnan tarkoituksena on ensisijaisesti rahoi-tusylijämaan sijoittaminen ja likviditeetin hallinta. Jäsenluottolaitos tarvitsee yhteenliittymän riski-envalvontatoiminnon luvan tehdä suoria va-luuttamääräisiä sijoituksia, sijoituksia strukturoi-tuihin tuotteisiin tai johdannaisopimuksia rahoi-tustaseen korkoriskin suojaustarkoituksessa.

OPERATIIVISET RISKIT

Operatiivisten riskien toteutumisesta minimoidaan tunnistamalla ja arvioimalla riskejä, arvioimal-la kontrolli- ja hallintakeinojen toimivuutta ja riit-tävyyttä, henkilöstön jatkuvalla kehittämisellä ja kattavilla toimintaohjeilla sekä sisäisen valvonnan toimenpiteillä.

Merkittävimpiin tuotteisiin, palveluihin, toimintoi-hin, prosesseihin ja järjestelmiin liittyvät operatiivi-set riskit tunnistetaan uuden tuotteen tai palvelun arviointiprosessissa, jonka osana oleviin vaikut-tavuusarviointeihin yhteenliittymän eri toiminnot osallistuvat. Yhteenliittymään kuuluvat jäsenluot-tolaitokset arvioivat operatiivisten riskien toteutu-misen todennäköisyyttä ja vaikutuksia operatiivi-sen riskin itsearviointeissa, jotka on laadittu tär-keimpien liiketoimintaprosessien pohjalta. Tiettyjen operatiivisten riskien varalta suojaudutaan vakuu-tusturvalla. Tietojärjestelmien toimintahäiriöistä ai-heutuviin riskeihin on varauduttu jatkuvuussuun-nittelulla.

VAKUUTUSTOIMINNAN RISKIT

Tarkastelukaudella merkittävimmät vakuutusriskit ovat liittyneet liiketoiminnan kannattavuuskehi-tykseen ja siinä erityisesti hinnoittelun ja asiakas-valinnan kehittämiseen ja liiketoiminnan volyymien riittävään kasvattamiseen kannattavuusnäkökul-ma huomioiden.

Merkittävimmät operatiiviset riskit liittyvät IT-jär-jestelmäkokonaisuuteen kehittämiseen ja vakuu-tustoiminnan prosessien hallittuun skaalaamiseen ja kehittämiseen myynti-, asiakas- ja korvausvo-lyymien kasvaessa.

Tietoturvariskit ovat verkossa toimivalle yhtiölle merkittäviä, joten niiden hallintaan panostetaan voimakkaasti. Keskeisimmät sijoitustoiminnan riskit liittyvät osake- ja korkoinstrumenttien arvovaihteluun, joka vaikuttaa yhtiön vakavaraisuuteen ja sijoitustoiminnan tulokseen. Sijoitustoiminnan riskejä hallitaan, muun muassa, sijoituslimiiteillä ja sijoitusomaisuuden laatuvaatimuksin huomioiden vakuutusvelan maturiteetti.

KRIISINRATKAISUSUUNNITELMA

Euroopan parlamentin ja unionin direktiivi 2014/59/EU luottolaitoksien ja sijoituspalveluyritysten elvytys- ja kriisinratkaisukehityksestä tuli kansallisesti voimaan 2015. Kriisinratkaisulain toteuttamiseksi on perustettu Rahoitusvakausvirasto (Laki rahoitusvakausvirastosta, 1195/2014), joka toimii Suomen kansallisena kriisinratkaisuviranomaisena osana EU:n yhteistä kriisinratkaisumekanismia. POP Pankki -ryhmän kriisinratkaisuviranomaisena toimiva Rahoitusvakausvirasto on määritellyt 26.3.2019 POP Pankkien yhteenliittymälle kriisinratkaisusuunnitelman sekä sen pohjalta kriisinratkaisusta annetun lain (1194/2014) 8 luvun 7 §:ssä tarkoitetun omien varojen ja alentamiskelpoisten velkojen vähimmäismäärän (MREL-vaade), 31.12.2019 alkaen. Päätöksen mukainen MREL-vaade on toistaiseksi 19,8 prosenttia kokonaisriskin määrästä. POP Pankki -ryhmän vaade on täytetty omilla varoilla sekä vakuudettomilla seniorjoukkovelkakirjalainoilla.

VAKAVARAIKUUDEN HALLINTA

POP Pankkien yhteenliittymän vakavaraisuus oli hyvällä tasolla. Yhteenliittymän vakavaraisuussuhde oli 20,1 (19,9 prosenttia 31.12.2019) prosenttia ja ydinvakavaraisuussuhde 19,9 (19,8) prosenttia. Yhteenliittymä ei lue tilikauden voittoa omiin varoihin.

Vakavaraisuuden hallinnan tavoitteena on varmistaa POP Pankkien yhteenliittymän pääomien riittävä määrä, laatu ja niiden tehokas käyttö. Pääomilla katetaan yhteenliittymän liiketoimintastrategiasta ja -suunnitelmasta aiheutuvat olennaiset riskit ja turvataan yhteenliittymän häiriötön toiminta odottamattomien tappioiden varalta. Tavoitteeseen pyritään dokumentoidulla ja systemaattisella vakavaraisuuden hallintaprosessilla, joka kytkeytyy kiinte-

ästi yhteenliittymän ja jäsenluottolaitosten strategiaprosessiin ja liiketoiminnan suunnitteluun sekä johtamiseen.

Jäsenluottolaitokset tunnistavat ja arvioivat toimintaansa liittyvät riskit kattavasti ja mitoittavat riskinkantokykynsä vastaamaan riskien yhteismäärää. Vakavaraisuutensa turvaamiseksi pankki asettaa riskiperusteiset pääomatavoitteet ja laatii pääomasuunnitelman tavoitteiden saavuttamiseksi. Pääomasuunnitelman laatimisessa käytetään yhteenliittymän jäsenluottolaitoksissa yhtenäisiä, keskusyhteisön riskienvalvontatoiminnon määrittelemiä laskentamenetelmiä. Jäsenluottolaitokset on Finanssivalvonnan myöntämän luvan nojalla vapautettu keskusyhteisön päätöksellä sekä omien varojen vaateesta ryhmän sisäisille erille että suurten vastapuolten rajoituksista keskusluottolaitoksen ja jäsenluottolaitosten välisille erille.

POP Pankkien yhteenliittymän omat varat 515,0 (504,6) miljoonaa euroa muodostuvat jäsenosuuksista, vanhan osuuskuntalain mukaisista lisäosuuksista, POP Osuuksista, kertyneistä voittovaroista sekä muista vapaista rahastoista. Yhteenliittymän ensisijainen lisäpääoma ja toissijainen pääoma koostuvat täysimääräisesti vanhan osuuskuntalain mukaisista lisäosuuksista, jotka eivät ole vakavaraisuusasetuksen (EU 575/2013) mukaisia pääomainstrumentteja. Lisäosuuksiin sovelletaan vakavaraisuusasetuksen siirtymäsäännöstä, minkä nojalla niitä voidaan hyödyntää omissa varoissa vain osittain. Yhteenliittymän vakavaraisuusvaatimus koostuu seuraavista eristä:

- Vakavaraisuusasetuksen mukainen vähimmäisvaade (8 %)
- Finanssivalvonnan asettama harkinnanvarainen lisäpääomavaatimus (1,25 %)
- Luottolaitoslain mukainen kiinteä lisäpääomavaatimus (2,5 %)
- Ulkomaisten vastuiden maakohtainen muuttuva lisäpääomavaatimus

Yhteenlaskettu pääomavaade on raportointihetkellä 11,75 prosenttia. Katsauskaudella Finanssivalvonta poisti aiemmin asettamansa 1 prosentin suuruisen järjestelmäriskipuskurin pääomavaatimuksen osana toimenpiteitä pankkisektorin luotonmyöntökyvyn ylläpitämiseksi koronapandemian johdosta.

POP PANKKIEN YHTEENLIITTYMÄN VAKAVARAISUUDEN YHTEENVETO

(1 000 euroa)	30.6.2020	31.12.2019
Omat varat		
Ydinpääoma ennen vähennyksiä	534 306	520 317
Vähennykset ydinpääomasta	-22 048	-19 363
Ydinpääoma (CET1) yhteensä	512 258	500 954
Ensisijainen lisäpääoma ennen vähennyksiä	1 516	2 163
Vähennykset ensisijaisesta lisäpääomasta	-	-
Ensisijainen lisäpääoma (AT1)	1 516	2 163
Ensisijainen pääoma (T1 = CET1 + AT1)	513 774	503 117
Toissijainen pääoma ennen vähennyksiä	1 213	1 514
Vähennykset toissijaisesta pääomasta	-	-
Toissijainen pääoma (T2) yhteensä	1 213	1 514
Omat varat yhteensä (TC = T1 + T2)	514 986	504 632
Riskipainotetut erät yhteensä	2 568 098	2 531 685
josta luottoriskin osuus	2 342 189	2 300 929
josta vastuun arvonokaisuriski (CVA)	-	-
josta markkinariskin osuus (valuuttakurssiriski)	19 787	24 633
josta operatiivisen riskin osuus	206 123	206 123
Ydinvakavaraisuussuhde (CET1-%)	19,9 %	19,8 %
Vakavaraisuussuhde ensisijaisilla omilla varoilla (T1-%)	20,0 %	19,9 %
Kokonaisvakavaraisuussuhde (TC-%)	20,1 %	19,9 %
Pääomavaatimus		
Omat varat yhteensä	514 986	504 632
Pääomavaatimus yhteensä *	301 816	323 558
Puskuri pääomavaatimukseen	213 170	181 074
Vähimmäisomavaraisuusaste		
Ensisijainen pääoma (T1)	513 774	503 117
Vastuut yhteensä	4 922 658	4 588 442
Vähimmäisomavaraisuusaste, %	10,4 %	11,0 %

* Pääomavaatimus muodostuu minimivaatimuksesta 8 %, kiinteästä lisäpääomavaatimuksesta 2,5 %, Finanssivalvonnan asettamasta harkinnanvaraisesta lisäpääomavaatimuksesta 1,25 % ja ulkomaisten vastuiden maakohtaisista muuttuvista lisäpääomavaatimuksista.

LOPPUVUODEN NÄKYMÄT

Koronapandemian eteneminen vaikuttaa hyvin paljon Suomen talouden kehitykseen sekä kotimaisen kysynnän, että vientinäköymien kautta. Vuoden 2020 bruttokansantuotteen ennakoidaan supistuvan noin 6 prosenttia ja markkinakorkojen pysyvän alhaalla pitkään. Rajoitusten purkaminen, yritysten tukeminen ja EKP:n mittavat elvytystoimet tukevat talouden elpymistä, mutta pandemian voimakas leviäminen uudelleen voi kääntää tilanteen nopeasti negatiivisemmaksi.

Epävakaasta sijoitusmarkkinoiden tilanteesta johtuen POP Pankki -ryhmän vuoden 2020 tuloksen arvioidaan muodostuvan pienemmäksi kuin vuoden 2019 tulos. Suurimmat tulokseen liittyvät epävarmuustekijät koskevat rahoitusvarojen arvostusta ja arvonalentumisia. Koronapandemia aiheuttaa loppuvuoden talousnäkyymiin erityistä epävarmuutta.

Kaikki tässä puolivuosisikatsauksessa esitetyt ennusteet ja arviot perustuvat johdon tämänhetkiseen näkemykseen talouden kehityksestä, ja todelliset tulokset voivat olla merkittävästikin erilaiset johtuen monista tekijöistä, mukaan lukien koronapandemiatilanteen kehittyminen.

KATSAUSKAUDEN JÄLKEISET TAPAHTUMAT

POP Pankki -ryhmällä ei ole katsauskauden jälkeen ollut sellaisia merkittäviä liiketapahtumia, joilla olisi olennaista vaikutusta katsauskaudelta esitettyyn taloudelliseen informaatioon.

PUOLIVUOSIKATSAUS 1.1.–30.6.2020

POP PANKKI -RYHMÄN TULOSLASKELMA

(1 000 euroa)	Liite	1.1.–30.6.2020	1.1.–30.6.2019	Muutos, %
Korkotuotot		39 478	38 101	3,6 %
Korkokulut		-2 541	-4 479	-43,3 %
Korkokate	4	36 937	33 622	9,9 %
Palkkiotuotot ja -kulut netto	5	15 801	15 031	5,1 %
Sijoitusten nettotuotot	6	-5 670	10 710	...
VakuutusKate	7	5 149	5 379	-4,3 %
Liiketoiminnan muut tuotot		4 943	4 094	20,7 %
Liiketoiminnan tuotot yhteensä		57 160	68 837	-17,0 %
Henkilöstökulut		-21 200	-20 958	1,2 %
Liiketoiminnan muut kulut		-26 454	-26 177	1,1 %
Poistot ja arvonalentumistappiot aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä		-4 242	-3 950	7,4 %
Liiketoiminnan kulut yhteensä		-51 896	-51 085	1,6 %
Rahoitusvarojen arvonalentumistappiot	10	-3 695	1 050	...
Osuus pääomaosuusmenetelmällä yhdisteltävien yhteisöjen tuloksista		-25	5	...
Tulos ennen veroja		1 544	18 808	-91,8 %
Tuloverot		-424	-3 671	-88,5 %
Katsauskauden tulos		1 120	15 136	-92,6 %
Josta				
POP Pankkien omistajien osuus		1 120	15 109	-92,6 %
Määräysvallattomien omistajien osuus		0	27	...
Yhteensä		1 120	15 136	-92,6 %

POP PANKKI -RYHMÄN LAAJA TULOSLASKELMA

(1 000 euroa)	1.1.–30.6.2020	1.1.–30.6.2019	Muutos, %
Katsauskauden tulos	1 120	15 136	-92,6 %
Muut laajan tuloksen erät			
Erät, joita ei siirretä tulosvaikutteisiksi			
Käyvän arvon muutos			
Oman pääoman ehtoiset instrumentit	22	2 340	-99,1 %
Myyntivoitot / -tappiot			
Oman pääoman ehtoiset instrumentit	-	-1 094	...
Erät, jotka saatetaan myöhemmin siirtää tulosvaikutteisiksi			
Käyvän arvon rahaston muutos			
Vieraan pääoman ehtoiset instrumentit	-4 250	3 341	...
Katsauskauden laaja tulos	-3 109	19 723	...
Katsauskauden laajan tuloksen jakautuminen			
POP Pankkien omistajien osuus katsauskauden laajasta tuloksesta	-3 108	19 696	...
Määräysvallattomien omistajien osuus katsauskauden laajasta tuloksesta	0	27	...
Yhteensä	-3 109	19 723	...

POP PANKKI -RYHMÄN TASE

(1 000 euroa)	Liite	30.6.2020	31.12.2019	Muutos, %
Varat				
Käteiset varat		241 219	167 428	44,1 %
Lainat ja saamiset luottolaitoksilta	8, 11	62 513	74 293	-15,9 %
Lainat ja saamiset asiakkailta	8, 11	3 756 935	3 635 488	3,3 %
Sijoitusomaisuus	12	707 189	573 058	23,4 %
Sijoitukset osakkuusyrietyksissä ja yhteisyrietyksissä		91	116	-21,8 %
Aineettomat hyödykkeet		19 587	18 138	8,0 %
Aineelliset hyödykkeet		31 614	33 462	-5,5 %
Muut varat		43 897	30 612	43,4 %
Verosaamiset		5 112	2 961	72,6 %
Varat yhteensä		4 868 157	4 535 557	7,3 %
Velat				
Velat luottolaitoksille	8, 13	97 590	37 542	159,9 %
Velat asiakkaille	8, 13	3 887 484	3 746 305	3,8 %
Vakuutusvelka	14	44 130	38 606	14,3 %
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	15	251 805	114 829	119,3 %
Lisäosuuspääoma		17 994	18 003	0,0 %
Muut velat		44 486	48 479	-8,2 %
Verovelat		22 417	23 357	-4,0 %
Velat yhteensä		4 365 906	4 027 122	8,4 %
Oma pääoma				
Osuuspääoma				
Jäsenosuudet		9 527	9 422	1,1 %
POP Osuudet		55 616	57 323	-3,0 %
Osuuspääoma yhteensä		65 143	66 745	-2,4 %
Rahastot		160 051	160 695	-0,4 %
Kertyneet voittovarot		276 627	280 566	-1,4 %
POP Pankki-ryhmän omistajien osuus yhteensä		501 822	508 006	-1,2 %
Määräysvallattomien omistajien osuus		429	429	-0,1 %
Oma pääoma yhteensä		502 251	508 435	-1,2 %
Velat ja oma pääoma yhteensä		4 868 157	4 535 557	7,3 %

LASKELMA POP PANKKI -RYHMÄN OMAN PÄÄOMAN MUUTOKSISTA

(1 000 euroa)	Osuus- pääoma	Käyvän arvon rahasto	Muut rahastot	Kertyneet voitto- varat	Yhteensä	Määräys- vallat- tomat omistajat	Oma pääoma yhteensä
Oma pääoma 1.1.2020	66 745	3 761	156 934	280 566	508 006	429	508 435
Katsauskauden laaja tulos							
Katsauskauden tulos	-	-	-	1 120	1 120	0	1 120
Muut laajan tuloksen erät	-	-4 228	-	-	-4 228	-	-4 228
Tilikauden laaja tulos yhteensä	-	-4 228	-	1 120	-3 108	0	-3 109
Liiketoimet omistajien kanssa							
Osuuspääoman muutos	-1 794	-	-	-	-1 794	-	-1 794
Voitonjako	-	-	-	-1 280	-1 280	-	-1 280
Rahastosiirrot	192	-	3 586	-3 778	-	-	-
Liiketoimet omistajien kanssa yhteensä	-1 602	-	3 586	-5 059	-3 074	-	-3 074
Muut muutokset	-	-	-1	-	-1	-	-1
Oma pääoma 30.6.2020	65 143	-467	160 519	276 627	501 822	429	502 251

(1 000 euroa)	Osuus- pääoma	Käyvän arvon rahasto	Muut rahastot	Kertyneet voitto- varat	Yhteensä	Määräys- vallat- tomat omistajat	Oma pääoma yhteensä
Oma pääoma 31.12.2018	64 670	-558	152 663	266 586	483 361	428	483 788
IFRS 16 Siirtymä	-	-	-	4	4	-	4
Oma pääoma 1.1.2019	64 670	-558	152 663	266 590	483 365	428	483 793
Katsauskauden laaja tulos							
Katsauskauden tulos	-	-	-	15 109	15 109	27	15 136
Muut laajan tuloksen erät	-	4 587	-	-	4 587	-	4 587
Katsauskauden laaja tulos yhteensä	-	4 587	-	15 109	19 696	27	19 723
Liiketoimet omistajien kanssa							
Osuuspääoman muutos	-277	-	-	-	24 283	-	24 283
Voitonjako	-	-	-	-1 158	-1 158	-	-1 158
Rahastosiirot	-	-	4 271	-4 271	-	-	-
Liiketoimet omistajien kanssa yhteensä	-277	-	4 271	-5 429	23 124	-	23 124
Muut muutokset	-	-	-	-1 150	-1 150	-	-1 150
Oma pääoma 30.6.2019	64 393	4 028	156 934	275 120	500 475	455	500 930

Finanssivalvonta on 28.3.2020 suosittanut pankkeja pidättäytymään voitonjaosta 1.10.2020 asti. Ne POP Pankki -ryhmään kuuluvat osuuspankit, jotka ovat tehneet päätöksen voitonjaosta ennen suosituksen antamista, ovat maksaneet voitonjaon. Ne pankit, joiden osuuskuntakokous on pidetty Finanssivalvonnan suosituksen jälkeen, ovat suosituksen mukaisesti siirtäneet maksun tapahtuvaksi 1.10.2020 jälkeen. Raportointikauden päättymisen jälkeen Finanssivalvonta on pidentänyt voitonjakosuosituksen voimassaoloaika 1.1.2021 saakka, mikä voi vaikuttaa korkojen maksuajankohtaan. Voitonjaolla ei ole olennaista vaikutusta POP Pankkien kykyyn tarjota rahoitusta asiakkailleen.

POP PANKKI -RYHMÄN RAHAVIRTALASKELMA

(1 000 euroa)	1.1.–30.6.2020	1.1.–30.6.2019
Liiketoiminnan rahavirta		
Katsauskauden tulos	1 120	15 136
Oikaisut katsauskauden tulokseen	14 353	12 276
Liiketoiminnan varojen lisäys (-) tai vähennys (+)	-275 824	-99 876
Saamiset luottolaitoksilta	2 308	5 748
Saamiset asiakkailta	-124 382	-82 259
Sijoitusomaisuus	-140 461	-14 946
Muut varat	-13 289	-8 420
Liiketoiminnan velkojen lisäys (+) tai vähennys (-)	195 087	74 128
Velat luottolaitoksille	60 049	36 614
Velat asiakkaille	141 179	33 426
Varaukset ja muut velat	-3 683	6 389
Maksetut tuloverot	-2 458	-2 301
Liiketoiminnan rahavirta yhteensä	-65 265	1 664
Investointien rahavirta		
Muiden sijoitusten vähennykset/lisäykset	-70	1 054
Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin	-4 444	-7 290
Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden myynnit	620	601
Investointien rahavirta yhteensä	-3 894	-5 636
Rahoituksen rahavirta		
Osuuspääoman vähennykset/lisäykset	-1 794	-277
Maksetut osuuspääoman korot ja muu voitonjako	-705	-1 158
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat, lisäykset	176 909	119 763
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat, vähennykset	-39 990	-152 462
Vuokrasopimusvelan vähennykset/lisäykset	-942	-1 015
Rahoituksen rahavirta yhteensä	133 478	-35 150
Rahavarojen muutos		
Rahavarat tilikauden alussa	194 069	104 854
Rahavarat katsauskauden lopussa	258 388	65 732
Rahavarojen nettomuutos	64 319	-39 122

(1 000 euroa)	1.1.–30.6.2020	1.1.–30.6.2019
Saadut korot	39 189	37 530
Maksetut korot	1 263	3 862
Saadut osingot	4 104	4 199
Katsauskauden tulokseen tehdyt oikaisut		
Erät, joihin ei liity maksutapahtumaa ja muut oikaisut		
Rahoitusvarojen arvonalentumiset	3 695	-1 050
Poistot	4 812	4 547
Vakuutusvelan muutos	5 524	5 525
Muut	321	3 254
Katsauskauden tulokseen tehdyt oikaisut	14 353	12 276
Rahavarat		
Käteiset varat	241 219	39 961
Vaadittaessa maksettavat saamiset luottolaitoksilta	17 169	25 770
Yhteensä	258 388	65 731

LIITETIEDOT

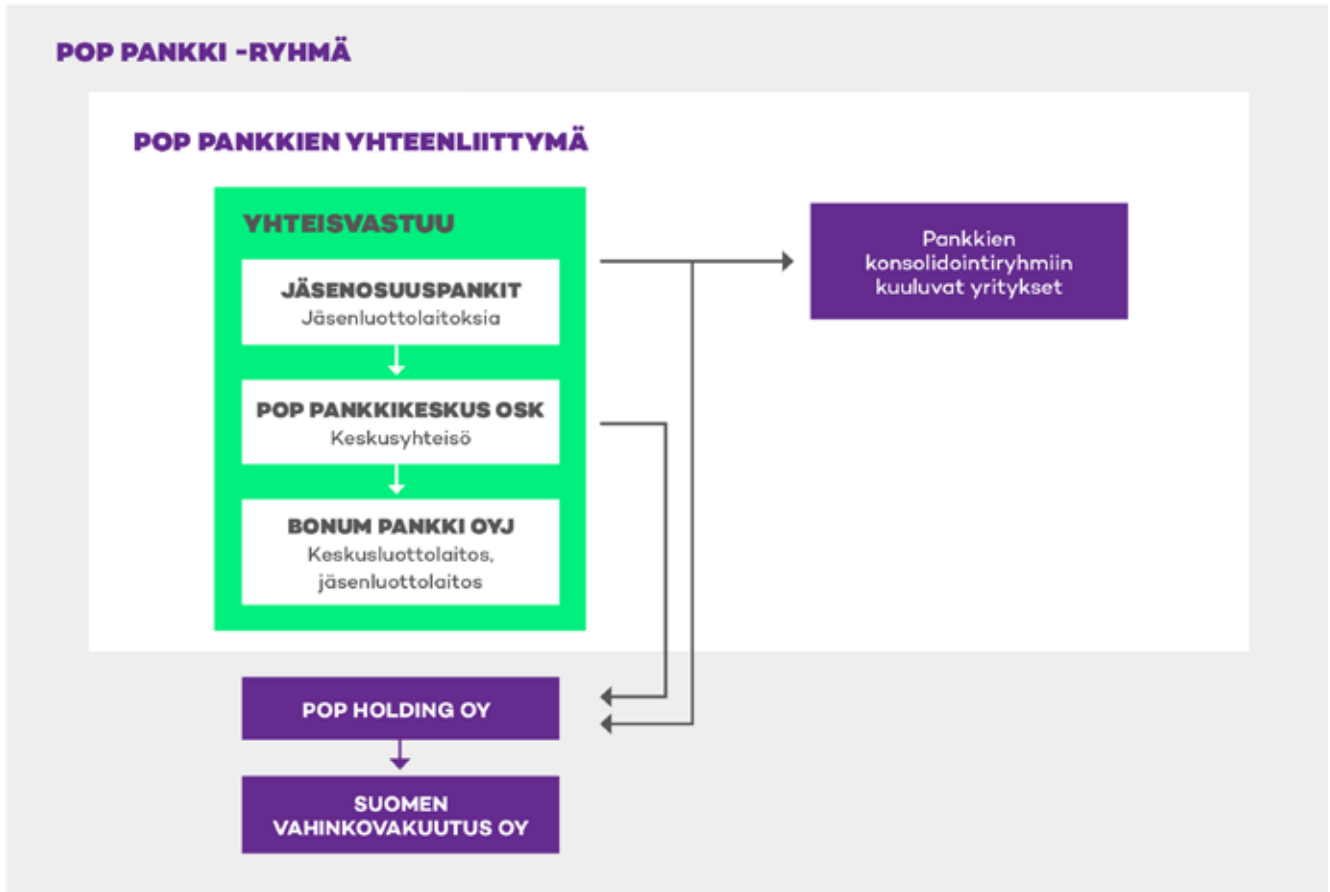
LIITE 1 POP PANKKI -RYHMÄ

POP Pankki -ryhmä (jäljempänä myös Ryhmä) on POP Pankkien ja POP Pankkikeskus osk:n sekä niiden tytäryhteisöjen sekä yhteisessä määräysvallassa olevien yhteisöjen muodostama finanssiryhmä, joka toimii Suomessa. POP Pankit ovat itsenäisiä, alueellisesti ja paikallisesti toimivia osuuspankkeja. POP Pankkikeskus osk toimii Ryhmän keskusyhteisönä. POP Pankki -ryhmän palvelut kattavat henkilöasiakkaiden, pienten yritysten sekä maa- ja metsätalousyritysten maksuliike-, kortti-, säästämisen- ja sijoitus- sekä rahoituspalvelut. Vähittäispankkipalvelujen lisäksi Ryhmä tarjoaa vahinkovakuutuspalveluja henkilöasiakkaille.

POP Pankkikeskus osk:n jäsenluottolaitoksia ovat 26 osuuspankkia sekä jäsenosuuspankkien keskusluottolaitoksena toimiva Bonum Pankki Oyj. POP Pankkien yhteenliittymä on laissa talletuspankkien yhteenliittymästä 599/2010 (jäljempänä Yhteenliittymälaki) määritelty juridinen kokonaisuus, jossa jäsenluottolaitoksilla ja keskusyhteisöllä on vastuu toistensa veloista ja sitoumuksista. POP Pankkien yhteenliittymän muodostavat keskusyhteisö POP Pankkikeskus osk, sen jäsenluottolaitokset, näiden konsolidointiryhmiin kuuluvat yritykset sekä sellaiset luottolaitokset, rahoituslaitokset ja palveluyritykset, joiden äänivallasta yhteenliittymään kuuluvat yhteisöt yhdessä omistavat yli puolet. Jäsenluottolaitosten konsolidointiryhmiin kuuluvat yritykset ovat pääasiassa kiinteistöyhtiöitä.

POP Pankki -ryhmään kuuluu POP Pankkien yhteenliittymään kuuluvien yhteisöjen lisäksi myös muita yhteisöjä. Merkittävimmät POP Pankki -ryhmään sisältyvät yhteenliittymään kuulumattomat yhteisöt ovat POP Holding Oy ja sen kokonaan omistama Suomen Vahinkovakuutus Oy, jotka eivät ole keskinäisen vastuun piirissä. POP Pankki -ryhmä ei muodosta kirjanpitolain 1336/1997 mukaista konsernia, eikä luottolaitostoiminnasta annetussa laissa 610/2014 määriteltyä konsolidointiryhmää. POP Pankkikeskus osk:lla tai sen jäsenosuuspankeilla ei ole toisiinsa nähden kansainvälisten IFRS-tilinpäätösstandardien mukaista määräysvaltaa, eikä Ryhmälle siten voida määritellä emoyhtiötä. Yhteenliittymälain mukaisesti POP Pankkikeskus osk:n hallitus on määritellyt Ryhmälle sen rakenteeseen soveltuvat tilinpäätösperiaatteet siltä osin kuin IFRS-tilinpäätösstandardit eivät huomioi Ryhmän rakennetta. Tilinpäätösperiaatteet, jotka sisältävät kuvauksen jäsenosuuspankkien muodostamasta laskentateknisestä emoyhtiöstä, on esitetty POP Pankki -ryhmän yhdistellyn IFRS-tilinpäätöksen 2019 liitteessä 2.

Seuraavalla sivulla olevassa kuvassa on esitetty POP Pankki -ryhmän rakenne sekä yhteenliittymään ja yhteisvastuun piiriin kuuluvat yhteisöt.

POP Pankki -ryhmän rakenteessa ei ole tapahtunut muutoksia katsauskaudella. POP Pankkiliitto osk:n nimimuutos POP Pankkikeskus osk:ksi rekisteröitiin huhtikuussa.

Maaliskuussa Sievin Osuuspankin, Tiistenjoen Osuuspankin ja Pohjanmaan Osuuspankin osuuskunnan kokoukset hyväksyivät suunnitelman Sievin Osuuspankin ja Tiistenjoen Osuuspankin sulautumisesta Pohjanmaan Osuuspankkiin. Lisäksi Hannulan Osuuspankin ja Konneveden Osuuspankin osuuskunnan kokoukset päättivät huhtikuussa Hannulan Osuuspankin sulautumisesta Konneveden Osuuspankkiin. Molemmat sulautumiset on suunniteltu rekisteröitäväksi 30.9.2020.

Kesäkuussa Kyrönmaan Osuuspankin ja Lapuan Osuuspankin osuuskunnan kokoukset päättivät Kyrönmaan Osuuspankin sulautumisesta Lapuan Osuuspankkiin. Samassa yhteydessä pankin nimi muutetaan Lakeuden Osuuspankiksi. Sulautuminen on suunniteltu rekisteröitäväksi 30.11.2020.

Sulautumisten jälkeen POP Pankki -ryhmään kuuluu 22 osuuspankkia. Sulautumiset ovat yhteenliittymän sisäisiä järjestelyitä, eikä niillä ole vaikutusta POP Pankki -ryhmän yhdisteltyyn taloudelliseen informaatioon.

LIITE 2 POP PANKKI -RYHMÄN TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISPERIAATTEET

POP Pankki -ryhmän yhdistelty tilinpäätös on laadittu EU:ssa hyväksytyjä kansainvälisiä IFRS-standardeja (International Financial Reporting Standards) sekä standardeja koskevia tulkintoja (IFRIC) noudattaen.

Puolivuosisikatsaus 1.1.–30.6.2020 on laadittu IAS 34 Osavuosisikatsaukset -standardin ja POP Pankki -ryhmän yhdistellyssä IFRS-tilinpäätöksessä 31.12.2019 esitettyjen laatimisperiaatteiden mukaan.

Puolivuosisikatsauksen lukuja ei ole tilintarkastettu. Puolivuosisikatsauksen luvut esitetään tuhansina euroina, ellei toisin ole ilmoitettu. Laskelmissa ja taulukoissa esitetyt luvut on pyöristetty, joten yksittäisten lukujen yhteenlaskettu summa saattaa poiketa esitetystä summasta. Kaikkien POP Pankki -ryhmään kuuluvien yhtiöiden toimintavaluutta on euro.

Jäljennös POP Pankki -ryhmän tilinpäätöksestä ja puolivuosisikatsauksesta on saatavissa keskusyhteisön toimitiloista osoitteesta Hevosenkentä 3, 02600 Espoo sekä sähköisesti osoitteessa www.poppankki.fi. POP Pankki -ryhmä julkaisee yhden osavuosisikatsauksen vuodessa.

Johdon harkintaa edellyttävät tilinpäätöksen laatimisperiaatteet ja arvioihin liittyvät epävarmuustekijät

IFRS-standardien soveltaminen edellyttää johdolta tulevaisuutta koskevia arvioita ja oletuksia, jotka vaikuttavat tilinpäätöslaskelmissa esitettyjen erien määrään sekä niiden liitteenä annettuihin tietoihin. Johdon keskeiset arviot koskevat tulevaisuutta ja tilinpäätöspäivän arvioihin liittyviä keskeisiä epävarmuustekijöitä ja ne liittyvät erityisesti käyvän arvon arviointiin, rahoitusvarojen sekä aineettomien hyödykkeiden arvonalentumisiin sekä vakuutusmatemaattisissa laskelmissa käytettyihin oletuksiin.

Koronapandemian taloudellisten vaikutusten vuoksi rahoitusvarojen käypiin arvioihin ja arvonalentumisvarauksiin liittyy tavanomaista suurempaa epävarmuutta.

Rahoitusvarojen arvonalentuminen

Odotettavissa olevien luottotappioiden laskennassa sovelletaan parametreja, jotka edellyttävät johdon harkintaa. Johdon on määritettävä, miten laskennassa huomioidaan tulevaisuuteen liittyvä makrotaloudellinen informaatio, mitä periaatteita merkittävän luottoriskin kasvun arvioinnissa sovelletaan, miten arvioidaan tappion määrä maksukyvyttömyydessä sekä millaisia luottovasta-arvokertoimia sovelletaan luottokortteihin.

Koronapandemian vuoksi odotettavissa olevien luottotappioiden (ECL) laskennassa käytettävä tulevaisuuteen kohdistuvaa makrotaloudellista informaatiota on päivitetty ennustetun bkt:n kehityksen kautta. Johdon arvion mukaan joidenkin asiakkaiden taloudellinen tilanne on heikentynyt lyhennysvapaan aikana koronapandemian vuoksi. Tähän perustuen johto arvioi luottoriskin kasvaneen ja päätti kirjata harkintaan perustuvan lisävarauksen, jota ei vielä pystytä kohdistamaan sopimustasolla. Asiakkaiden maksukyvyttömyydestä saadaan tarkempaa tietoa lyhennysvapaiden päätyttyä loppuvuoden 2020 aikana, jolloin odotettavissa olevien luottotappioiden varaus pystytään kohdistamaan sopimuksille ja määrittämään normaalin ECL-laskentaprosessin mukaisesti. Lisäksi johdon harkintaan perustuen on tehty ylimääräisiä varauksia tiettyjen saamistodistusten liikkeeseenlaskijoihin liittyvän luottoriskin kasvun vuoksi.

Uudet IFRS-standardit ja tulkinnat

Uusi IFRS 17 Vakuutus sopimukset -standardi (Sovellettava 1.1.2023 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla).

Uusi standardi koskee vakuutus sopimuksia, ja se auttaa sijoittajia ja muita tahoja paremmin ymmärtämään vakuuttajien altistumista riskeille, sekä niiden kannattavuutta ja taloudellista asemaa. Tämä standardi korvaa nykyisen IFRS 4 Vakuutus sopimukset -standardin. Standardin käyttöönottoa on siirretty IASB:n päätöksellä eteenpäin yhdellä vuodella. POP Pankki -ryhmässä on käynnissä standardin vaikutusten arviointi ja sen käyttöönottoa valmisteleva projekti. POP Pankki -ryhmä ottaa standardin käyttöön sen soveltamisen tullessa pakolliseksi 1.1.2023 alkavalla tilikaudella. Standardia ei ole vielä hyväksytty sovellettavaksi EU:ssa.

LIITE 3 POP PANKKI -RYHMÄN TOIMINTASEGMENTIT

POP Pankki -ryhmän toimintasegmenttejä ovat pankkitoiminta ja vakuutustoiminta. Toimintasegmentit raportoidaan tavalla, joka on yhdenmukainen johdolle toimitettavan sisäisen raportoinnin kanssa. Toimintasegmenttien raportoinnissa noudatetaan Ryhmän IFRS-tilinpäätöksessä sovellettuja laadintaperiaatteita, jotka on esitetty liitteessä 2 POP Pankki -ryhmän tilinpäätöksen laatimisperiaatteet. POP Pankki -ryhmän ylin operatiivinen päätöksentekijä on Ryhmän keskusyhteisönä toimivan POP Pankkikeskus osk:n hallitus. Keskusyhteisön tehtävänä on vastata resurssien kohdistamisesta ja toiminnan tuloksellisuuden arvioinnista.

Pankkitoimintasegmentti sisältää jäsenosuuspankit ja Bonum Pankki Oyj:n. Osuuspankit harjoittavat vähittäispankkitoimintaa ja Bonum Pankki Oyj toimii näiden keskusluottolaitoksena. Pankkitoiminnan merkittävimmät tuottoerät ovat korkokate, palkkiotuotot ja sijoitustoiminnan tuotot. Merkittävimmät kuluerät ovat henkilöstökulut ja muut liiketoiminnan kulut.

Vakuutussegmentin muodostaa Suomen Vahinkovakuutus Oy, joka myöntää ajoneuvo-, omaisuus- ja henkilövakuutuksia henkilöasiakkaille. Vakuutustoiminnan merkittävimmät tuottoerät ovat vakuutusmaksutuotot ja sijoitustoiminnan nettotuotot. Vakuutustoiminnan merkittävimmät kuluerät ovat henkilöstökulut ja liiketoiminnan muut kulut.

Pankkitoimintasegmenttiin kuuluvien pankkien väliset liiketoimet on eliminoitu segmenttiraportoinnissa. Segmenttien välinen hinnoittelu perustuu markkinahintoihin. Pankkisegmentin ja vakuutussegmentin väliset liiketoimet esitetään sarakkeessa kohdistamattomat erät ja eliminoinnit. Kohdistamattomat erät sisältävät muihin toimintoihin liittyvät tuloslaskelma- ja tase-erät. Muihin toimintoihin kuuluvat merkittävimmät yhteisöt ovat POP Holding Oy ja POP Pankkikeskus osk.

POP PANKKI -RYHMÄN TOIMINTASEGMENTIT 2020**TULOSLASKELMA 1.1.-30.6.2020**

(1 000 euroa)	Pankki- toiminta	Vakuutus- toiminta	Segmentit yhteensä	Kohdistamattomat erät ja eliminoinnit	Ryhmä yhteensä
Korkokate	36 682	261	36 943	-6	36 937
Palkkiotuotot ja -kulut, netto	16 049	-208	15 841	-40	15 801
Sijoitusten nettotuotot	-4 336	-1 041	-5 377	-293	-5 670
Vakuutusgate	-	5 149	5 149	-	5 149
Liiketoiminnan muut tuotot	4 867	237	5 103	-161	4 943
Liiketoiminnan tuotot yhteensä *	53 262	4 398	57 660	-499	57 160
Henkilöstökulut	-15 065	-3 367	-18 432	-2 767	-21 200
Liiketoiminnan muut kulut	-30 892	-461	-31 353	4 899	-26 454
Poistot ja arvon alentumistappiot aineellisesta ja aineettomista hyödykkeistä	-2 358	-1 053	-3 411	-831	-4 242
Liiketoiminnan kulut yhteensä	-48 316	-4 881	-53 196	1 300	-51 896
Rahoitusvarojen arvon alentumistappiot	-3 663	-32	-3 695	-	-3 695
Osuus pääomaosuusmenetelmällä yhdisteltävien yhteisöjen tuloksista	-	-	-	-25	-25
Tulos ennen veroja	1 283	-515	768	776	1 544
Tuloverot	-267	1	-266	-158	-424
Tilikauden tulos	1 016	-514	502	618	1 120
*)Liiketoiminnan tuotoista ulkoista	53 262	4 398	57 660		
*)Liiketoiminnan tuotoista sisäistä	99	-	99		

TASE 30.6.2020

(1 000 euroa)	Pankki- toiminta	Vakuutus- toiminta	Segmentit yhteensä	Kohdistamattomat erät ja eliminoinnit	Ryhmä yhteensä
Varat					
Käteiset varat	241 219	-	241 219	-	241 219
Lainat ja saamiset luottolaitoksilta	58 160	7 302	65 462	-2 949	62 513
Lainat ja saamiset asiakkailta	3 758 970	-	3 758 970	-2 035	3 756 935
Sijoitusomaisuus	755 307	48 193	803 500	-96 311	707 189
Sijoitukset osakkuusyhtiöissä	-	-	-	91	91
Aineettomat hyödykkeet	12 316	5 128	17 444	2 143	19 587
Aineelliset hyödykkeet	29 995	717	30 712	901	31 614
Muut varat	28 062	13 638	41 700	2 197	43 897
Versaamiset	3 471	263	3 734	1 377	5 112
Varat yhteensä	4 887 500	75 242	4 962 742	-94 585	4 868 157
Velat					
Velat luottolaitoksille	97 273	-	97 273	317	97 590
Velat asiakkaille	3 891 278	-	3 891 278	-3 794	3 887 484
Vakuutusvelka	-	44 130	44 130	-	44 130
Liikkeeseen lasketut velkakirjat	251 805	-	251 805	-	251 805
Lisäosuuspääoma	17 994	-	17 994	-	17 994
Muut velat	38 684	2 947	41 631	2 855	44 486
Verovelat	21 806	362	22 168	249	22 417
Velat yhteensä	4 318 840	47 439	4 366 279	-373	4 365 906

POP PANKKI -RYHMÄN TOIMINTASEGMENTIT 2019**TULOSLASKELMA 1.1.-30.6.2019**

(1 000 euroa)	Pankki- toiminta	Vakuutus- toiminta	Segmentit yhteensä	Kohdistamattomat erät ja eliminoinnit	Ryhmä yhteensä
Korkokate	33 441	187	33 628	-6	33 622
Palkkiotuotot ja -kulut, netto	15 299	-231	15 068	-37	15 031
Sijoitusten nettotuotot	10 210	793	11 003	-293	10 710
Vakuutuskate	-	5 379	5 379	-	5 379
Liiketoiminnan muut tuotot*	3 985	184	4 169	-74	4 094
Liiketoiminnan tuotot yhteensä	62 936	6 311	69 247	-410	68 837
Henkilöstökulut	-15 286	-3 442	-18 727	-2 231	-20 958
Liiketoiminnan muut kulut	-29 277	-1 382	-30 659	4 482	-26 177
Poistot ja arvonalentumistappiot aineellisesta ja aineettomista hyödykkeistä	-2 398	-910	-3 308	-642	-3 950
Liiketoiminnan kulut yhteensä	-46 961	-5 734	-52 695	1 610	-51 085
Rahoitusvarojen arvonalentumistappiot	1 071	-21	1 050	-	1 050
Osuus pääomaosuusmenetelmällä yhdisteltävien yhteisöjen tuloksista	-	-	-	5	5
Tulos ennen veroja	17 046	556	17 603	1 205	18 808
Tuloverot	-3 437	-7	-3 444	-228	-3 671
Tilikauden tulos	13 609	550	14 159	977	15 136
*)Liiketoiminnan tuotoista ulkoista	62 936	6 311	69 247		
*)Liiketoiminnan tuotoista sisäistä	197	-	197		

TASE 31.12.2019

(1 000 euroa)	Pankki- toiminta	Vakuutus- toiminta	Segmentit yhteensä	Kohdistamattomat erät ja eliminoinnit	Ryhmä yhteensä
Varat					
Käteiset varat	167 428	-	167 428	-	167 428
Lainat ja saamiset luottolaitoksilta	70 851	7 504	78 355	-4 063	74 293
Lainat ja saamiset asiakkailta	3 637 559	-	3 637 559	-2 071	3 635 488
Sijoitusomaisuus	621 202	45 946	667 148	-94 090	573 058
Sijoitukset osakkuusyhtiöissä	-	-	-	116	116
Aineettomat hyödykkeet	10 692	5 518	16 210	1 928	18 138
Aineelliset hyödykkeet	31 365	806	32 171	1 291	33 462
Muut varat	18 134	11 154	29 288	1 325	30 612
Verosaamiset	1 679	6	1 685	1 275	2 961
Varat yhteensä	4 558 910	70 934	4 629 844	-94 287	4 535 557
Velat					
Velat luottolaitoksille	37 226	-	37 226	317	37 542
Velat asiakkaille	3 751 741	-	3 751 741	-5 436	3 746 305
Vakuutusvelka	-	38 606	38 606	-	38 606
Liikkeeseen lasketut velkakirjat	114 829	-	114 829	-	114 829
Lisäosuuspääoma	18 003	-	18 003	-	18 003
Muut velat	39 781	5 053	44 834	3 645	48 479
Verovelat	23 064	277	23 341	16	23 357
Velat yhteensä	3 984 644	43 936	4 028 580	-1 458	4 027 122

LIITE 4 KORKOTUOTOT JA -KULUT

(1 000 euroa)	1.1.–30.6.2020	1.1.–30.6.2019
Korkotuotot		
Saamisista luottolaitoksilta	5	8
Saamisista asiakkailta	37 130	35 286
Saamistodistuksista		
Jaksotettuun hankintamenoön kirjattavista	71	-
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavista	159	203
Käypään arvoon laajan tuloksen erien kautta kirjattavista	1 744	1 920
Suojaavista johdannaissopimuksista	-	4
Muut korkotuotot	370	679
Korkotuotot yhteensä	39 478	38 101
Joista negatiiviset korkokulut	5	1
Korkokulut		
Veloista luottolaitoksille	-46	-180
Veloista asiakkaille	-2 081	-3 702
Yleiseen liikkeeseen lasketuista velkakirjoista	-398	-582
Muut korkokulut	-17	-15
Korkokulut yhteensä	-2 541	-4 479
Joista negatiiviset korkotuotot	-112	-499
Korkokate	36 937	33 622
Korkotuotot luottoriskin johdosta arvoltaan alentuneista rahoitusvaroista (vaihe 3)	1 727	1 946

LIITE 5 PALKKIOTUOTOT JA -KULUT, NETTO

(1 000 euroa)	1.1.–30.6.2020	1.1.–30.6.2019
Palkkiotuotot		
Luotonannosta	3 643	3 810
Talletuksista	100	106
Maksujenvälityksestä	8 850	8 695
Lainopillisista tehtävistä	1 069	1 130
Välitetystä toiminnasta	1 923	1 727
Takausten myöntämisestä	234	264
Rahastoista	1 486	1 190
Muut palkkiotuotot	523	577
Palkkiotuotot yhteensä	17 828	17 499
Palkkiokulut		
Maksujenvälityksestä	-1 738	-1 979
Muut palkkiokulut	-289	-488
Palkkiokulut yhteensä	-2 027	-2 468
Palkkiotuotot ja kulut, netto	15 801	15 031

Palkkiotuotot kertyvät pääsääntöisesti pankkisegmentistä.

LIITE 6 SIOJITUSTEN NETTOTUOTOT

(1 000 euroa)	1.1.–30.6.2020	1.1.–30.6.2019
Käypään arvoon tuloslaskelman kautta kirjattavat rahoitusvarat		
Saamistodistukset		
Myyntivoitot ja -tappiot	65	4
Arvostusvoitot ja -tappiot	-765	315
Osakkeet ja osuudet		
Osinkotuotot	4 100	3 820
Myyntivoitot ja -tappiot	-1 943	213
Arvostusvoitot ja -tappiot	-6 127	5 921
Yhteensä	-4 671	10 274
Käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattavat rahoitusvarat		
Saamistodistukset		
Myyntivoitot ja -tappiot	-4	-11
Käyvän arvon rahastosta siirretyt	-977	32
Osakkeet ja osuudet		
*) Osinkotuotot	5	398
Yhteensä	-976	420
Valuuttatoiminnan nettotuotot	219	155
Sijoituskiinteistöjen nettotuotot		
Vuokratuotot	1 401	1 599
Myyntivoitot ja -tappiot	61	-54
Muut tuotot sijoituskiinteistöistä	21	113
Vastike- ja hoitokulut	-1 149	-1 193
Poistot ja arvonalentumiset sijoituskiinteistöistä	-570	-597
Muut kulut sijoituskiinteistöistä	-6	-6
Sijoituskiinteistöjen nettotuotot yhteensä	-241	-138
Sijoitusten nettotuotot yhteensä	-5 670	10 710

Sijoitusten nettotuotot sisältävät arvopaperisijoitusten nettotuotot lukuun ottamatta saamistodistusten korkoja, jotka on merkitty korkokatteeseen.

*) Osinkotuotot katsauskauden lopussa hallussa olevista oman pääoman ehtoisista käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattavista osakkeista on 5 (7) tuhatta euroa.

LIITE 7 VAKUUTUSKATE

(1 000 euroa)	1.1.–30.6.2020	1.1.–30.6.2019
Vakuutusmaksutuotot		
Vakuutusmaksutulo	24 879	25 328
Vakuutusmaksuvastuun muutos	-3 640	-4 544
Vakuutusmaksutuotot brutto	21 239	20 784
Jälleenvakuuttajien osuus	-667	-394
Vakuutusmaksutuotot yhteensä	20 572	20 390
Korvauskulut		
Maksetut korvaukset	-12 865	-13 503
Korvausvastuun muutos	-1 414	-5 626
Korvauskulut yhteensä, brutto	-14 279	-19 129
Jälleenvakuuttajien osuus	-1 145	4 119
Korvauskulut yhteensä	-15 423	-15 011
Vakuutuskate	5 149	5 379

LIITE 8 RAHOITUSVAROJEN JA -VELKOJEN LUOKITTELU**RAHOITUSVARAT 30.6.2020**

(1 000 euroa)	Jaksotettuun hankintamenoön kirjattavat	Käypään arvoon tulosvaikuttaisesti kirjattavat	Käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattavat	Odotettavissa olevat luottotappiot	Yhteensä
Käteiset varat	241 219	-	-	-	241 219
Lainat ja saamiset luottolaitoksilta	62 517	-	-	-3	62 513
Lainat ja saamiset asiakkailta	3 791 308	-	-	-34 373	3 756 935
Saamis-todistukset *)	105 000	9 900	386 993	-51	501 842
Osakkeet ja osuudet	-	171 030	2 107	-	173 137
Rahoitusvarat yhteensä	4 200 044	180 930	389 100	-34 427	4 735 646
Muut varat					132 510
Varat yhteensä 30.6.2020					4 868 157

*) Käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattavista saamistodistuksista on kirjattu Käyvän arvon rahastoon odotettavissa olevia luottotappioita 2 316 tuhatta euroa.

RAHOITUSVARAT 31.12.2019

(1 000 euroa)	Jaksotettuun hankintameno- kirjattavat	Käypään arvoon tulosvaikuttei- sesti kirjattavat	Käypään arvoon muiden laajan tu- loksen erien kautta kirjattavat	Odotettavissa olevat luotto- tappiot	Yhteensä
Käteiset varat	167 428	-	-	-	167 428
Lainat ja saamiset luottolaitoksilta	74 299	-	-	-6	74 293
Lainat ja saamiset asiakkailta	3 669 287	-	-	-33 798	3 635 488
Saamis- todistukset *)	-	11 664	298 982	-	310 646
Osakkeet ja osuudet	-	227 841	2 010	-	229 851
Rahoitusvarat yhteensä	3 911 013	239 505	300 992	-33 804	4 417 706
Muut varat					117 851
Varat yhteensä 31.12.2019					4 535 557

*) Käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattavista saamistodistuksista on kirjattu Käyvän arvon rahastoon odotettavissa olevia luottotappioita 1 603 tuhatta euroa.

RAHOITUSVELAT 30.6.2020

(1 000 euroa)	Jaksotettuun hankinta- menoon kirjattavat	Yhteensä
Velat luottolaitoksille	97 590	97 590
Velat asiakkaille	3 887 484	3 887 484
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	251 805	251 805
Lisäosuuspääoma	17 994	17 994
Rahoitusvelat yhteensä	4 254 873	4 254 873
Muut velat		111 033
Velat yhteensä 30.6.2020		4 365 906

RAHOITUSVELAT 31.12.2019

(1 000 euroa)	Jaksotettuun hankinta- menoon kirjattavat	Yhteensä
Velat luottolaitoksille	37 542	37 542
Velat asiakkaille	3 746 305	3 746 305
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	114 829	114 829
Lisäosuuspääoma	18 003	18 003
Rahoitusvelat yhteensä	3 916 680	3 916 680
Muut velat		110 442
Velat yhteensä 31.12.2019		4 027 122

LIITE 9 RAHOITUSVAROJEN JA -VELKOJEN KÄYVÄT ARVOT SEKÄ ARVOSTUSMENETELMÄT

RAHOITUSVARAT

(1 000 euroa)	30.6.2020		31.12.2019	
	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo
Käteiset varat	241 219	241 219	167 428	167 428
Lainat ja saamiset luottolaitoksilta	62 513	62 595	74 293	75 617
Lainat ja saamiset asiakkailta	3 756 935	3 870 064	3 635 488	3 704 944
Sijoitusomaisuus				
Jaksotettuun hankintamenuon kirjattavat	104 949	105 566	-	-
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat	180 930	180 930	239 505	239 505
Käypään arvoon muun laajan tuloksen erien kautta kirjattavat	389 100	389 100	300 992	300 992
Yhteensä	4 735 646	4 849 474	4 417 706	4 488 485

RAHOITUSVELAT

(1 000 euroa)	30.6.2020		31.12.2019	
	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo
Velat luottolaitoksille	97 590	97 329	37 542	37 946
Velat asiakkaille	3 887 484	3 844 104	3 746 305	3 702 003
Liikkeeseen lasketut velkakirjat	251 805	257 605	114 829	116 821
Lisäosuuspääoma	17 994	17 994	18 003	18 003
Yhteensä	4 254 873	4 217 033	3 916 680	3 874 773

TOISTUVASTI KÄYPÄÄN ARVOON ARVOSTETTUJEN ERIEN KÄYVÄN ARVON HIERARKIATASOT

TOISTUVASTI KÄYPÄÄN ARVOON ARVOSTETUT ERÄT 30.6.2020

(1 000 euroa)	Taso 1	Taso 2	Taso 3	Käypä arvo yhteensä
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat				
Osakkeet ja osuudet	161 991	-	9 038	171 030
Saamistodistukset	2 764	-	7 135	9 900
Käypään arvoon muun laajan tuloksen erien kautta kirjattavat				
Osakkeet ja osuudet	-	-	2 107	2 107
Saamistodistukset	253 583	132 972	438	386 993
Yhteensä	418 339	132 972	18 719	570 030

TOISTUVASTI KÄYPÄÄN ARVOON ARVOSTETUT ERÄT 31.12.2019

(1 000 euroa)	Taso 1	Taso 2	Taso 3	Käypä arvo yhteensä
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat				
Osakkeet ja osuudet	219 654	-	8 187	227 841
Saamistodistukset	4 718	-	6 945	11 664
Käypään arvoon muun laajan tuloksen erien kautta kirjattavat				
Osakkeet ja osuudet	-	-	2 010	2 010
Saamistodistukset	279 030	19 513	438	298 982
Yhteensä	503 403	19 513	17 580	540 497

RAHOITUSVAROJEN JA -VELKOJEN KÄYVÄN ARVON MÄÄRITTÄMINEN

Rahoitusvarat ja -velat merkitään taseeseen käypään arvoon tai jaksotettuun hankintamenuun. Rahoitusinstrumenttien luokittelu ja arvostaminen on kuvattu tarkemmin POP Pankki -ryhmän IFRS tilinpäätöksen 31.12.2019 liitteessä 2 POP Pankki -ryhmän tilinpäätöksen laatimisperiaatteet.

KÄYVÄN ARVON HIERARKIAT

Taso 1 sisältää rahoitusinstrumentit, joiden arvo määräytyy likvideiltä markkinoilta saatavien markkinahintanoteerausten perusteella. Likvideiksi markkinoiksi katsotaan sellaiset markkinat, joilta hintanoteeraukset saadaan säännöllisesti. Tähän ryhmään merkitään kaikki julkisesti noteeratut arvopaperit.

Taso 2 sisältää sellaiset rahoitusinstrumentit, joiden arvostuksessa käytetään yleisesti hyväksytyjä arvostusmenetelmiä tai -malleja, jotka perustuvat todennettavissa oleviin markkinahintoihin perustuviin oletuksiin. Tasolle 2 merkittyjen rahoitusinstrumenttien käypä arvo voi perustua esimerkiksi rahoitusvälineen osien markkinanoteerauksesta johdettuun arvoon. Tähän ryhmään merkitään mm. korkojohdannaiset sekä muut instrumentit, joilla ei käydä kauppaa likvideillä markkinoilla.

Taso 3 sisältää sellaiset rahoitusinstrumentit ja muut varat, joiden käypä arvo ei perustu markkinanoteerauksiin tai arvostusmenetelmien tai -mallien avulla todennettavissa olevien markkinahintojen perusteella laskettuun arvoon. Arvostusmenetelmissä käytettyihin oletuksiin liittyy usein epävarmuutta. Tasolle 3 merkittyjen varojen käypä arvo perustuu usein kolmannelta osapuolelta saatuun hintatietoon. Tähän ryhmään merkitään noteeraamattomat osakkeet ja rahastot sekä sijoituskiinteistöt.

SIIRROT KÄYVÄN ARVON HIERARKIATASOJEN VÄLILLÄ

Siirrot hierarkiatasojen välillä katsotaan tapahtuneen siirron aiheuttaneen tapahtuman tai olosuhteiden muutoksen toteutumispäivänä. Katsauskaudella ei tapahtunut siirtoja hierarkiatasojen välillä.

TASOLLE 3 MERKITYYJEN TOISTUVASTI KÄYPÄÄN ARVOON ARVOSTETTUJEN RAHOITUSVAROJEN TAPAHTUMAT

(1 000 euroa)	Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat	Käypään arvoon muun laajan tuloksen erien kautta kirjattavat rahoitusvarat	Yhteensä
Avaava tase 1.1.2020	15 132	2 448	17 580
+ Hankinnat	1 193	70	1 263
- Myynnit	-151	-	-151
- Kauden aikana erääntyneet	-59	-	-59
+/- Tuloslaskelmaan kirjatut realisoituneet arvomuutokset	-76	-	-76
+/- Tuloslaskelmaan kirjatut realisoitumattomat arvomuutokset	-26	-	-26
+/- Muun laajan tuloksen eriin kirjatut arvomuutokset	-	27	27
+ Siirrot tasolta 1 ja 2	161	-	161
Kirjanpitoarvo 30.6.2020	16 174	2 545	18 719

(1 000 euroa)	Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat	Käypään arvoon muun laajan tuloksen erien kautta kirjattavat rahoitusvarat	Yhteensä
Avaava tase 1.1.2019	12 936	5 557	18 493
+ Hankinnat	2 149	586	2 735
- Myynnit	-524	-2 278	-2 802
- Kauden aikana erääntyneet	-389	-	-389
+/- Tuloslaskelmaan kirjatut realisoituneet arvomuutokset	-125	-	-125
+/- Tuloslaskelmaan kirjatut realisoitumattomat arvomuutokset	470	-	470
+/- Muun laajan tuloksen eriin kirjatut arvomuutokset	37	1 085	1 122
+/- Voittovaroihin siirretyt myyntitulokset	-	-1 094	-1 094
+ Siirrot tasolta 1 ja 2	577	-	577
- Siirrot tasolle 1 ja 2	-	-1 408	-1 408
Kirjanpitoarvo 31.12.2019	15 132	2 448	17 580

HERKKYYSANALYYSI TASOLLE 3 MERKITYILLE RAHOITUSVAROILLE**30.6.2020**

(1 000 euroa)	Kirjanpitoarvo	Mahdollinen vaikutus omaan pääomaan	
		Positiivinen	Negatiivinen
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat	16 174	1 427	-1 427
Käypään arvoon muun laajan tuloksen erien kautta kirjattavat rahoitusvarat	2 545	320	-320
Yhteensä	18 719	1 748	-1 748

31.12.2019

(1 000 euroa)	Kirjanpitoarvo	Mahdollinen vaikutus omaan pääomaan	
		Positiivinen	Negatiivinen
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat	15 132	1 292	-1 292
Käypään arvoon muun laajan tuloksen erien kautta kirjattavat rahoitusvarat	2 448	306	-306
Yhteensä	17 580	1 598	-1 598

Tasolle 3 merkittyjen toistuvasti käypään arvoon kirjattavien rahoitusvarojen käyvän arvon herkkyys on laskettu korkosidonnaisille sijoituksille olettamalla korkotason muuttuvan yhden prosentin ja muille sijoituksille olettamalla arvopaperin käyvän arvon muuttuvan 15 prosenttia.

POP Pankki -ryhmällä ei ole kertaluonteisesti käypään arvoon arvostettuja varoja.

LIITE 10 RAHOITUSVAROJEN ARVONALENTUMISTAPPIOT

KAUDEN AIKANA KIRJATUT ARVONALENTUMISTAPPIOT

(1 000 euroa)	1.1.–30.6.2020	1.1.–30.6.2019
ECL-muutos luottotappioina poistetuista saamisista	1 344	642
ECL-muutos saamisista asiakkailta ja taseen ulkopuolisista eristä	-1 912	1 396
ECL-muutos saamistodistuksista	-762	39
Lopulliset luottotappiot	-2 366	-1 026
Arvonalentumistappiot lainoista ja saamisista	-3 695	1 050

BKT-ennusteet heikkenivät merkittävästi koronapandemian vaikutuksesta, mistä johtuen makroskenaariot päivitettiin poikkeuksellisesti osavuosisikatsaukseen uuden tilanteen mukaisiksi. Muutos kasvatti odotettavissa olevia luottotappioita 715 tuhatta euroa.

Odotettavissa olevien luottotappioiden (ECL) määrässä tilikauden aikana tapahtuneet muutokset on esitetty alla olevissa taulukoissa. Vaihe 1 sisältää luottosopimukset, joiden luottoriski ei ole kasvanut alkuperäisestä kirjaamisesta ja joille lasketaan 12 kuukauden ECL. Vaihe 2 sisältää sopimukset, joiden luottoriski on kasvanut merkittävästi alkuperäisestä kirjaamisesta ja joille lasketaan koko voimassaolon ECL. Vaihe 3 sisältää laiminlyödyt luottosopimukset ja niille lasketaan koko voimassaolon ECL.

POP Pankki -ryhmän IFRS Tilinpäätöksen 31.12.2019 liitteessä 2 laatimisperiaatteet, kohdassa 4.5 Rahoitusvarojen arvonalentuminen, on esitetty odotettavissa olevien luottotappioiden laskennan perusteet sekä maksukyvyttömyyden todennäköisyyden määrittely.

SAAMISET ASIAKKAILTA

(1 000 euroa)	Vaihe 1	Vaihe 2	Vaihe 3	Yhteensä
ECL 1.1.2020	4 761	3 351	25 693	33 804
Siirrot vaiheeseen 1	144	-850	-1 382	-2 088
Siirrot vaiheeseen 2	-385	1 105	-1 124	-404
Siirrot vaiheeseen 3	-152	-251	4 652	4 249
Uusien luottojen myöntämisestä johtuva lisäys	1 380	569	726	2 675
Taseesta pois kirjaamisesta johtuva vähennys	-279	-198	-1 789	-2 266
Luottoriskistä aiheutuva muutos (netto)	-767	-306	-50	-1 123
Laskentaparametrien muutoksen vaikutus	400	153	-	553
Johdon arvion vaikutus	320	-	-	320
Lopullisen luottotappion kirjaamisesta johtuva vähennys	-	-	-1 344	-1 344
Vaikutus yhteensä	662	221	-311	572
ECL 30.6.2020	5 423	3 572	25 382	34 376

Pandemian johdosta tehdyt lyhennysvapaat loppuvat pääosin Q4/2020. Yritysten sekä yksityishenkilöiden maksuhäiriöiden oletetaan tuolloin lisääntyvän, minkä vuoksi on tehty harkintaan perustuva ylimääräinen 320 tuhannen euron varaus odotettavissa oleviin luottotappioihin.

SAAMISTODISTUKSET

(1 000 euroa)	Vaihe 1	Vaihe 2	Vaihe 3	Yhteensä
ECL 1.1.2020	117	1 125	360	1 603
Siirrot vaiheeseen 1	2	-23	-	-21
Siirrot vaiheeseen 2	-10	150	-	140
Uusien sijoitusten hankinnasta johtuvat lisäykset	81	155	-	236
Taseesta pois kirjaamisesta johtuvat vähennykset	-21	-141	-	-162
Luottoriskistä aiheutuva muutos (netto)	7	21	-	28
Johdon arvion vaikutus	-	544	-	544
Vaikutus yhteensä	59	704	-	764
ECL 30.6.2020	177	1 830	360	2 366

Saamistodistukseen on tehty harkintaan perustuva ylimääräinen 544 tuhannen euron varaus, sillä koronakriisi on vaikuttanut liikkeeseenlaskijan taloudellisiin toimintaedellytyksiin.

TASEEN ULKOPUOLISET SITOUKSET

(1 000 euroa)	Vaihe 1	Vaihe 2	Vaihe 3	Yhteensä
ECL 1.1.2020	375	75	238	688
Siirrot vaiheeseen 1	3	-29	-24	-50
Siirrot vaiheeseen 2	-8	21	-3	10
Siirrot vaiheeseen 3	-	-1	20	19
Sitoumusten lisäykset	180	24	18	222
Sitoumusten vähennykset	27	-5	-14	8
Luottoriskistä aiheutuva muutos (netto)	-193	-15	-7	-215
Vaikutus yhteensä	8	-5	-9	-6
ECL 30.6.2020	383	70	229	682
ECL 1.1.2020	5 253	4 551	26 291	36 095
ECL 30.6.2020	5 983	5 471	25 971	37 425

LUOTTORISKIÄ SISÄLTÄVÄT ERÄT VAIHEITTAIN 30.6.2020

(1 000 euroa)	Vaihe 1	Vaihe 2	Vaihe 3	Yhteensä
Saamiset asiakkailta				
Henkilöasiakkaat	2 340 677	113 983	55 938	2 510 597
Yritysiasiakkaat	601 157	55 807	39 767	696 731
Maatalousasiakkaat	468 194	81 460	34 325	583 979
Saamiset asiakkailta yhteensä	3 410 028	251 250	130 030	3 791 308
Taseen ulkopuoliset erät				
Henkilöasiakkaat	195 168	5 456	467	201 092
Yritysiasiakkaat	55 427	1 790	498	57 715
Maatalousasiakkaat	23 110	3 962	313	27 385
Taseen ulkopuoliset erät yhteensä	273 705	11 208	1 279	286 192
Saamistodistukset				
Pankkitoiminta	421 110	37 832	40	458 982
Vakuutustoiminta	25 539	7 472	-	33 011
Saamistodistukset yhteensä	446 649	45 304	40	491 993

SAAMISET ASIAKKAILTA

(1 000 euroa)	Vaihe 1	Vaihe 2	Vaihe 3	Yhteensä
ECL 1.1.2019	3 763	4 125	22 822	30 709
Siirrot vaiheeseen 1	180	-1 352	-2 635	-3 807
Siirrot vaiheeseen 2	-134	1 199	-2 075	-1 010
Siirrot vaiheeseen 3	-102	-610	7 122	6 409
Uusien luottojen myöntämisestä johtuva lisäys	2 413	718	1 232	4 363
Taseesta pois kirjaamisesta johtuva vähennys	-610	-570	-3 315	-4 496
Luottoriskistä aiheutuva muutos (netto)	-842	-184	1 969	943
Laskentaparametrien muutoksen vaikutus	95	25	2 260	2 379
Lopullisen luottotappion kirjaamisesta johtuva vähennys	-	-	-1 687	-1 687
Vaikutus yhteensä	998	-774	2 871	3 095
ECL 31.12.2019	4 761	3 351	25 693	33 804

SAAMISTODISTUKSET

(1 000 euroa)	Vaihe 1	Vaihe 2	Vaihe 3	Yhteensä
ECL 1.1.2019	134	1 170	-	1 303
Siirrot vaiheeseen 1	7	-138	-	-132
Siirrot vaiheeseen 2	-2	7	-	5
Uusien sijoitusten hankinnasta johtuvat lisäykset	46	482	360	888
Taseesta pois kirjaamisesta johtuvat vähennykset	-69	-321	-	-390
Luottoriskistä aiheutuva muutos (netto)	1	-74	-359	-432
Laskentaparametrien muutosten vaikutus	-	-	359	359
Vaikutus yhteensä	-16	-44	360	299
ECL 31.12.2019	117	1 125	360	1 603

TASEEN ULKOPUOLISET SITOUKSET

(1 000 euroa)	Vaihe 1	Vaihe 2	Vaihe 3	Yhteensä
ECL 1.1.2019	279	75	226	580
Siirrot vaiheeseen 1	5	-30	-48	-73
Siirrot vaiheeseen 2	-5	10	-11	-5
Siirrot vaiheeseen 3	-3	-1	33	29
Sitoumusten lisäykset	228	49	14	291
Sitoumusten vähennykset	-34	-15	-64	-113
Luottoriskistä aiheutuva muutos (netto)	-96	-13	89	-20
Vaikutus yhteensä	96	0	13	109
ECL 31.12.2019	375	75	238	688
ECL 1.1.2019	4 175	5 369	23 048	32 593
ECL 31.12.2019	5 253	4 551	26 291	36 095

LUOTTORISKIÄ SISÄLTÄVÄT ERÄT VAIHEITTAIN 31.12.2019

(1 000 euroa)	Vaihe 1	Vaihe 2	Vaihe 3	Yhteensä
Saamiset asiakkailta				
Henkilöasiakkaat	2 288 317	105 538	57 484	2 451 339
Yritysiasiakkaat	557 804	52 909	39 648	650 360
Maatalousasiakkaat	446 416	90 459	30 713	567 587
Saamiset asiakkailta yhteensä	3 292 536	248 905	127 846	3 669 287
Taseen ulkopuoliset erät				
Henkilöasiakkaat	196 045	5 609	416	202 069
Yritysiasiakkaat	33 869	4 313	631	38 813
Maatalousasiakkaat	19 480	2 476	326	22 282
Taseen ulkopuoliset erät yhteensä	249 394	12 398	1 373	263 164
Saamistodistukset				
Pankkitoiminta	229 710	35 463	40	265 212
Vakuutustoiminta	27 731	6 039	-	33 770
Saamistodistukset yhteensä	257 440	41 501	40	298 982

LIITE 11 LAINAT JA SAAMISET

(1 000 euroa)	30.6.2020	31.12.2019
Lainat ja saamiset luottolaitoksilta		
Talletukset		
Vaadittaessa maksettavat	17 168	26 641
Muut	45 345	47 652
Lainat ja saamiset luottolaitoksilta yhteensä	62 513	74 293
Lainat ja saamiset asiakkailta		
Lainat	3 677 413	3 550 394
Valtion varoista välitetyt lainat	2 949	3 292
Takaussaamiset	384	379
Käytetyt tililuotot	39 630	43 112
Luottokorttisaamiset	36 559	38 312
Lainat ja saamiset asiakkailta yhteensä	3 756 935	3 635 488
Lainat ja saamiset yhteensä	3 819 448	3 709 781

LIITE 12 SIOITUSOMAISUUS

(1 000 euroa)	30.6.2020	31.12.2019
Jaksotettuun hankintamenoön kirjattavat		
Saamistodistukset	104 949	-
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat		
Saamistodistukset	9 900	11 664
Osakkeet ja osuudet	171 030	227 841
Käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattavat		
Saamistodistukset	386 993	298 982
Osakkeet ja osuudet	2 107	2 010
Sijoituskiinteistöt	32 211	32 562
Sijoitusomaisuus yhteensä	707 189	573 058

SIOITUKSET 30.6.2020

(1 000 euroa)	Jaksotettuun hankintamenoön kirjattavat			Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat		Käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattavat		Yhteensä
	Saamis-todistukset	Saamis-todistukset	Osakkeet ja osuudet	Saamis-todistukset	Osakkeet ja osuudet	Saamis-todistukset	Osakkeet ja osuudet	
Noteeratut								
Julkisyhteisöiltä	-	-	-	208 785	-	-	-	208 785
Muilta	104 949	3 089	163 536	178 208	-	-	-	449 783
Muut								
Muilta	-	6 811	7 493	-	2 107	-	-	16 411
Yhteensä	104 949	9 900	171 030	386 993	2 107	386 993	2 107	674 979

SIOITUKSET 31.12.2019

(1 000 euroa)	Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat		Käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattavat		Yhteensä
	Saamis-todistukset	Osakkeet ja osuudet	Saamis-todistukset	Osakkeet ja osuudet	
Noteeratut					
Julkisyhteisöiltä	-	-	101 441	-	101 441
Muilta	11 664	220 787	197 541	-	429 992
Muut					
Muilta	-	7 054	-	2 010	9 063
Yhteensä	11 664	227 841	298 982	2 010	540 497

LIITE 13 VELAT LUOTTOLAITOKSILLE JA ASIAKKAILLE

(1 000 euroa)	30.6.2020	31.12.2019
Velat luottolaitoksille		
Keskuspankeille	50 000	-
Muille luottolaitoksille		
Vaadittaessa maksettavat	2 330	2 287
Muut kuin vaadittaessa maksettavat	45 260	35 255
Velat luottolaitoksille yhteensä	97 590	37 542
Velat asiakkaille		
Talletukset		
Vaadittaessa maksettavat	3 375 340	3 232 560
Muut kuin vaadittaessa maksettavat	509 267	510 538
Muut rahoitusvelat		
Muut kuin vaadittaessa maksettavat	2 877	3 207
Velat asiakkaille yhteensä	3 887 484	3 746 305
Velat luottolaitoksille ja asiakkaille yhteensä	3 985 074	3 783 848

Kesäkuussa Bonum Pankki Oyj osallistui EKP:n TLTRO III -rahoitusohjelmaan 50 miljoonalla eurolla.

LIITE 14 VAKUUTUSVELKA

(1 000 euroa)	30.6.2020	31.12.2019
Vakuutusmaksuvastuu	21 701	18 061
Jälleenvakuuttajien osuus	-675	-
Korvausvastuu	30 173	28 759
Jälleenvakuuttajien osuus	-7 069	-8 214
Vakuutusvelka yhteensä	44 130	38 606

Vakuutusvelka muodostuu vakuutusvastuusta ja korvausvastuusta. Vakuutusmaksutuloon kirjataan vakuutusmaksut niiltä sopimuskausilta, jotka ovat alkaneet tilikauden aikana. Katsauskauden jälkeiseen aikaan kohdistuva osuus vakuutusmaksutulosta kirjataan taseeseen vakuutusmaksuvelkana. Korvausvastuu muodostuu sekä tapauskohtaisesti että aikaisempiin vakuutusmaksutuottoihin suhteutetusta kollektiivivaruksesta ja sisältää korvaukset kauden päättyessä jo sattuneista, mutta vielä maksamatta olevista vahingoista sekä vielä ilmoittamatta olevista vahingoista.

LIITE 15 YLEISEEN LIIKKEESEEN LASKETUT VELKAKIRJAT

(1 000 euroa)	30.6.2020	31.12.2019
Joukkovelkakirjalainat	199 855	94 839
Sijoitustodistukset	51 949	19 990
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat yhteensä	251 805	114 829

LISTATUT JOUKKVELKAKIRJALAINAT

Nimi	Eräpäivä	Koron peruste	Valuutta	Nimellisarvo
BONUM FRN 290121	29.1.2021	EB 3kk + 0,75 %	EUR	20 000
BONUM FRN 180422	18.4.2022	EB 3kk + 0,88 %	EUR	75 000
Katsauskaudella liikkeeseen lasketut				
BONUM FRN 120723	12.7.2023	EB 12kk + 1,044 %	EUR	50 000
BONUM FRN 170124	17.1.2024	EB 12kk + 1,2 %	EUR	55 000

Katsauskauden lopussa ulkona on lisäksi sijoitustodistuksia nimellispääomaltaan yhteensä 52 miljoonaa euroa.

RAHOITUKSEN RAHAVIRTOJEN YLEISEEN LIIKKEESEEN LASKETTUJEN VELKAKIRJOJEN TÄSMÄYTYS TASE-ERÄÄN:

Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	30.6.2020	31.12.2019
Tasearvo alussa	114 829	142 399
Joukkovelkakirjojen lisäykset	104 978	114 764
Sijoitustodistusten lisäykset	71 931	24 986
Lisäykset yhteensä	176 909	139 750
Joukkovelkakirjojen vähennykset	-	-119 980
Sijoitustodistusten vähennykset	-39 990	-47 469
Vähennykset yhteensä	-39 990	-167 449
Rahoituksen rahavirtojen muutokset yhteensä	136 918	-27 699
Arvostukset, siirtyvät korot	57	130
Tasearvo lopussa	251 805	114 829

LIITE 16 ANNETUT VAKUUEDET

(1 000 euroa)	30.6.2020	31.12.2019
Omien velkojen ja sitoumusten puolesta annetut		
Pantit	2 546	2 546
Kiinnitykset	-	3 841
Suomen Pankille annettu vakuus	114 820	20 740
Annetut vakuudet yhteensä	117 365	27 127

LIITE 17 TASEEN ULKOPUOLISET SITOUKUKSET

(1 000 euroa)	30.6.2020	31.12.2019
Takaukset	17 349	17 029
Luottolupaukset	268 843	246 135
Taseen ulkopuoliset sitoumukset yhteensä	286 192	263 164
Muut vastuusitoumukset		
Pääomasijoitusrahastoihin liittyvät sijoitussitoumukset	2 879	3 500
Muut vastuusitoumukset yhteensä	2 879	3 500

Taseen ulkopuolisiin sitoumuksiin kohdistuva odotettavissa olevien luottotappioiden varaus on esitetty liitteessä 10.

LIITE 18 LÄHIPIIRITIEDOT

POP Pankki -ryhmän lähipiirin muodostavat tilinpäätökseen yhdistellyt yhtiöt, osakkuusyhtiöt ja johon kuuluvat avainhenkilöt perheenjäsenineen sekä hallintoelimet.

POP Pankki -ryhmän lähipiiriin kuuluvat POP Pankkikeskus osk:n hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenet sekä näiden läheiset perheenjäsenet. Lähipiiriin kuuluu myös POP Pankkikeskus osk:n toimitusjohtaja ja hänen sijaisensa. Lisäksi lähipiiriin kuuluvat edellä mainittujen henkilöiden määräysvallassa olevat yritykset.

Lähipiiriliiketoimissa ei ole tapahtunut olennaisia muutoksia 31.12.2019 jälkeen.

Espoossa 18.8.2020

POP Pankkikeskus osk:n hallitus

Puolivuosisikatsauksen lukuja ei ole tilintarkastettu

LISÄTIETOJA

Toimitusjohtaja Pekka Lemettinen, puh. 040 5035411
ja liiketoimintajohtaja Jaakko Pulli, puh. 050 4200925.

www.poppankki.fi/pop-pankki-ryhma

POP Pankki